АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ АЖАЛАЙ ВАХТАДА ЖАГСАЯ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 243 (9997) | 1962 оной октябриин 13, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга болон тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эрхим һайн үрэ дүн туйлаһан иимэ коллективүүд, хүдөө ажахын түрүүшүүл Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

...абанскын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени ...ыгынь нүхэр **Титов В. И.**, КПСС-эй обкомой парторг нүхэр **Семе...** ...). Гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа 100,3 процент ... Эхэ оронойнгоо амбаарта 186.988 центнер орооһо оруулаа.

...**Хориин нютагай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлени** ...ыгынь нүхэр **Игнатьев И. А.**, КПСС-эй обкомой парторг нүхэр ... Т.). Гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа 108 процент ..., хамта 248.643 центнер орооһо худалдаба.

...**Улаан-Үдын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени** ...ынь нүхэр **Антоненко Н. Т.**, КПСС-эй обкомой парторг нүхэр ... **И. Д.**). Гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа 101 процент ... хамта 456.129 центнер орооһо худалдаа.

...агтын аймагай **Погранична совхоз** (директорынь нүхэр **Криво... С. В.**, парторганизациинь секретарь нүхэр **Гылынпилов У. Д.**, ...шадэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Одоев Г. С.**). Гүрэндөө 30 ...нтнер таряанай орондо, 30054 центнер худалдаа.

...агтын аймагай **«Дружба» колхоз** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Иванов** ...торганизациинь секретарь нүхэр **Третьяков И. М.**). Гүрэндөө 22 ...ент. таряа худалдаха уялгаяа 22104 центнер хүргэбэ.

...ухар-Шэбэрэй аймагай **Суулгын совхоз** (директорынь нүхэр **Цы... Ц.**, парторганизациинь секретарь нүхэр **Крупенников И. Г.**, хү...дэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Фокин В. С.**). 40 мянган цент... гүрэндэ худалдаха байгаад, 40400 центнер худалдаа.

...ухар-Шэбэрэй аймагай **«Знамя Ленина» колхоз** (түрүүлэгшэнь ...**нов Ц. С.**, парторганизациинь секретарь нүхэр **Леонов Л. С.**). ...нтнер орооһо худалдаха уялгаяа 27600 болгобо.

...ухар-Шэбэрэй **«Коммунизм» колхоз** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Тют...**, парторганизациинь секретарь нүхэр **Ревенский К. Г.**). Гүрэндэ ...лдаха уялгаяа 101 процент дүүргээ гэхэ гү, али Эхэ орондоо ...нтнер орооһо үгэбэ.

...ухар-Шэбэрэй аймагай **«Эрдэм» совхоз** (директорынь нүхэр **Ц.-Д. Д.**, парторганизациинь секретарь нүхэр **Брылев П. Ф.**, хү...дэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Коломейцев В. Я.**). 45 мянган таряа гүрэндэ худалдахын орондо 50000 цент. худалдаа.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

...**ин П. Т.** — 1268-дахи автоколонныни жолоошон. Энэ нүхэр ...аймагай Погранична совхоздо «ЗИЛ-150» автомашина жолоо... ...ряалгын үедэ 10090 центнер орооһо тушаалгын пунктда зөөгөө.

...**ьев П. А.** — 1268-дахи автоколонныни жолоошон. Бэшүүрэй сов... ...а хуряалгын үедэ «ЗИЛ-150» автомашинаар 15210 центнер ...аалгын пунктда зөөгөө.

... **Г. И.** — Буравтотрестын УАТХ-1 жолоошон. Түнхэнэй аймаг... ...ряалгын үедэ «ЗИС-355» автомашина жолоодоходоо, 10940 ...ооһо тушаалгын пунктда зөөгөө.

... **А. С.** — Буравтотрестын УАТХ-1 жолоошон. Түнхэнэй аймаг... ...» автомашинаар 9330 центнер орооһо тушаагаа.

...**в В. М.** — Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой кукуруза... ...гектарай га бүхэнһөө 300 центнер ногоон эшэ набша хуряаха ...йгаад, га бүхэнһөө 660 центнер хуряажа силостэ дараа.

...**в Ж. Г.** — Бэшүүрэй аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ...ан. 110 гектарай га бүхэнһөө 300 центнер ногоон эшэ набша ...ялгатай аад, харин 720 цент. хуряажа силостэ дараа.

... **А. Ф.** — механизаторнуудай Татауровска училищиин мастер. ...ин аймагай «Прибайкалец» колхоздо «СК-3» комбайн жолоо... ...1 гектарай таряа хуряагаад, 3696 центнер орооһо сохёо.

...**нинов П. М.** — Мухар-Шэбэрэй Суулгын совхозой комбайнер. ...байнаар 606 гектар хуряажа, 2972 центнер таряа сохибо.

...**тюков Н. М.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой ку... ...151 гектарай га бүхэнһөө 610 центнер эшэ набша буурсаг... ...ряагаа, тэрэ тоодо гектарай 158 центнер буурсаг абтаа гэхэ ...5 центнер кукурузын орооһо абаба.

... **Д. Ж.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой кукуру... ...2 гектарай га бүхэнһөө 591 центнер ногоон эшэ набша буур... хуряагаад, тэрэ тоодо гектарай 99,6 центнер буурсаг гэхэ гү, ...нтнер кукурузын орооһо абаба.

...**нов Д. Б.** — Хориин аймагай Үдын совхозой комбайнер, «СК-... ...аар 257 гектарай таряа амяарлан хадажа, 407 гектар баал ... 4200 центнер орооһо сохибо.

... **М. А.** — Хориин аймагай Үдын совхозой жолоошон, «ЗИС-... ...шинаар тушаалгын пунктда 8200 центнер, Улаан-Үдын эле... ...0 центнер орооһо зөөгөө.

... **И. Р.** — Хориин аймагай Үдын совхозой жолоошон, «ГАЗ-... ...шинаар тушаалгын пунктда 3 мянган центнер, Улаан-Үдын ...600 центнер орооһо зөөбэ.

... **Д. Н.** — Кабанскын аймагай Шергинэй совхозой комбай... ...» комбайнаар 570 гектар таряа амяарлан хадажа суглуулаад, ...ер орооһо сохибо.

... **И. М.** — Кабанскын аймагай Шергинэй совхозой комбайнер, ...йнаар 545 гектар таряа хадажа, 3308 цент. орооһо сохибо.

... **П. И.** — Кабанскын аймагай Шергинэй совхозой комбайнер, ...таряа амяарлан хадажа, 5051 цент. орооһо сохибо.

... **А. И.** — Зүүн Сибириин библиотечнэ институдай студент, ...й «Мир» колхоздо «СК-4» комбайнаар таряа хуряахадаа, 8 ...да 180 гектар хадажа, 2070 центнер орооһо сохибо.

... **В. И.** — Зүүн Сибириин библиотечнэ институдай нэгэдэхи ...ент. Зэдын аймагай «Мир» колхоздо трактораар ногоо сабша... ...таряа сэбэрлэлгэ дээрэ хүдэлхэдөө, үдэр бүриингөө даалгаба... ...120 процент дүүргэжэ байгаа.

... **А. Д.** — Мухар-Шэбэрэй Суулгын совхозой комбайнер, «СК-3» ...571 гектар таряа хадажа, 4883 центнер орооһо сохёо.

... **К. Г.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой ...«С-6» комбайнаар 509 га хуряажа, 4430 цент. орооһо сохёо.

... **Я. И.** — Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой комбайнер, «СК-3» ...375 гектар таряа хуряажа, 5400 цент. орооһо сохибо.

... **Б. Д.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой тракто... ...ктар хахалха уялгатай аад, 1312 га хэбэ.

... **И.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой жолоошон, ...машинаар 8300 центнер орооһо тушаалгын пунктда зөөгөө.

... **Г. П.** — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой ...«С-6» комбайнаар 492 гектар таряа хуряажа, 4800 центнер ...

Зоной зориг бадарна

И. Д. ЧЕРНЯКОВ,
КПСС-эй обкомой Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин дэргэдэхи парторг

Агууехэ Октябриин социалис революциин 45 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата аймагуудай таряашад эрхим амжалтануудые туйлажа байнхай. Ажахы бүхэндэ таряа хуряалгын хүдэлмэри үдэр һүнигүй ябуулагдажа, колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд шэн зоригтойгоор, үүсхэл эдэбхитэйгээр ажаллаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэтэ ажалай үрэ дүнгые элидхэн харуулбал иимэ: **Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 450 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа мүнөө 15 мянга 940 центнерээр үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али республикынгаа абаһан уялгын 38 шахуу процентыень дүүргэлсэһэн байна.**

Управлениин харьяата ажахынууд энэ жэл тарилга хэхэ түсэбөө 101,7 процент дүүргэһэн юм. Шэниисэ болон тэжээлэй ургамалнууд—кукуруза, горох, бобы, саахарай свёкло хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр, саг болзортоо таригдаа һэн. Шэмэ ехэтэй кукурузые ойройдоол 9640 гектарта тариха түсэбтэй аад, 21698 гектарта тариһан байна. Мүн хоёр мянга гаран га газарта горох, 834 гектарта саахарай свёкло таригдаа һэн. Бага ургаса үгэдэг обёос, зелёнко гэхэ мэтын тарилга горьтойгоор хороогдоһон байгаа. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудта нилээд ехэ кукуруза тарихынгаа хажуугаар 1600 гектар горох таряа.

Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Тютрин Н. Г., агрономынь нүхэр Унич С. Д.) энэ жэл тарилгадаа эрид хубилалта хээ. Колхозой таряалан дээрэһээ хара таряан бүхыдөө, обёосой хахадынь түригдэжэ, орондонь шэниисэ таригдаа. Ургамал тариха бүхы газарай 75 процентыень шэниисэ эзэлһэн байна. Таряалангайнгаа газарые зүбөөр хубаарилһанай аша үрэнь элеэр харагдаа. **Жэшээлхэдэ, тэрэл «Коммунизм» колхоз 4925 гектар газарта шэниисэ таряад, ургасынь хойноһоо эрхим харууһа хэжэ, га бүхэнһөө 19,2 центнер һайн шанартай таряа хуряагаа. Гүрэндөө 32 мянган центнер гэхэ гү, шэниисэ тариһан газарайнгаа га бүхэнһөө 10 центнер орооһо гүрэндэ худалдаба. Энэнь абаһан уялгаһаань холо үлүү юм.**

Хуряалгын үедэ эршэ хүсэеэ зангидан, эрхим бүтээсэтэйгөөр хүдэлһэн ажахынууд хүдөө нютагуудтамнай олон. Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Маяк» колхозуудай гэшүүд габшагайгаар хүдэлбэ. Тарбагатайнхид комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа, үдэр һүнигүй хүдэлгэһэнэй ашаар управлени соогоо түрүүлэн таряагаа хуряажа дүүргээд, орооһо худалдалгаар гүрэнтэеэ сүм тоосоһон байна. **Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина», «Коммунизм», «Победа» колхозуудта орооһо таряанай 90 процентнь амяарлан хуряагдаа.** Хэрбээ энэ һайн аргые иигэжэ үргэнөөр хэрэглээгүй һаа, тус ажахынууд нилээд ехэ орооһоёо миин хосороохо һэн. Эдэ колхозуудай гэшүүдэй эршэтэ ажал мухар-шэбэрэйхидые зоригжуулан, аймагаараа нэгэ миллион пүүд орооһо гүрэндөө худалдаха гэһэн уялгаяа холо үлүүлэн дүүрээ.

Түрүүшынхеэ таригдаһан шэмэ ехэтэ горохые һайнаар, эзэн ёһоор харууһалжа, элбэг ургаса абаһан ажахынуудшье бии. **Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба», «Маяк» колхозуудта горохой баян ургаса хуряагдаа. Зарим газарһаа 20—25 центнер горох абтаһан байна. Тиихэдэ Тарбагатайн дунда һургуулиин һурагшад 20 гектарта горох тарижа, га бүхэнһөөнь 18,5 центнер ургаса абаа юм. Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Анатолий Васильевич Зубакинай хүтэлбэрилдэг таряан ажалай бригада 22 гектарай га бүхэнһөө 13 центнер горох хуряаба, Горохой һайнаар ургаһан газарта шэмэтэй һолоомон ехээр абтаа.**

Энэ жэлэй тарилга, хуряалгын үедэ управлениин, мүн аймагуудай хүтэлбэриин зүгһөө ажалшадай дунда нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Бүри тарилга хэхын урда тээ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ болоод, машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэри шанга хиналта доро ябуулагдаа һэн. Управлениин болон аймагуудай зүгһөө хүдөө ажахын машина заһабарилха хүдэлмэри шалгаха тусхай комисси эмхидхэгдээд, горьтой дутагдалнуудые тэрэ дары усадхажа байгаа. Тиихэдэ тарилгын урдахана аймаг бүхэндэ механизаторнуудай суглаан үнгэргэгдэжэ, ажалшадые эршэтэ хүдэлмэридэ уряалһан хандалганууд абтаһан, ажалай түсэб, графигууд зохёогдоһон байгаа. Управлениин инструктор-эмхидхэлшэд, агрономууд, инструкторнууд ажахынуудта горьтой туһа хүргөө. Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой поли дээрэ «Хуряалгын түрүүшын мүр гаргаха» суглаан ехэ һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө һэн. Урданай эрхим комбайнернуудай хүдэр сээжые таряа хуряалгын чемпионуудай торгон лентэ гоёогоо. Тэрэ суглаан дээрэ социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдожо, урмашуулгын шангууд баталагдаа һэн. Агрегадуудай 200—200 гектар таряа хадахадань улаан тугханууд үгтэхэ, эрхимлэжэ гараһан комбайнернууд Бүхэсоюзна выставкэдэ ошохо түлөөһэгүй путёвкоор, мотоциклаар шагнагдаха байгаа.

Хуряалгын түрүүшын мүр гаргаха хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг Мухар-Шэбэрэй «Победа» колхозой суута комбайнер Д. М. Полянскида даалгагдаа һэн. Тиигээд лэ хуряалга эхилээ. **Дмитрий Михайлович Полянский** түрүүлэн гаргаһан мүрөө улам саашань үргэлжэлүүлэн, управлени соогоо хамагһаа урид 200 гектар таряа хадажа, нэгэдэхи Улаан тугта хүртөө һэн. Хуряалгын дүүрэхэ үеэр нүхэр Полянскиин агрегадта гурбан Улаан туг далбажа ябаа бэлэй. Энэ агрегат 600 гаран гектар таряа хадаһан байна. Тэрэшэлэн Тарбагатайн «Коммунизм» колхозой комбайнер **Д. П. Собенников** «С-6» комбайнаар 312 гектар хадаад, үшөө 125 гектарай таряа амяарлан унагаажа, хамта дээрэнь 5022 центнер орооһо сохижо тушаагаа. Тус колхозой **Сергей Черных** «СК-3» комбайнаар 387 гектар хуряажа, 3407 центнер орооһо сохёо. Суулгын совхозой суута комбайнер **П. М. Калашников** «С-6» комбайнда хүдэлөөд, 606 гектарай таряа хуряаһан байна. Сэлэнгын XX партсъездын эрхим комбайнер **Д. Будадоржиев** «С-6» комбайнай агрегат хүтэлбэрилжэ, 580 гектарһаа 9100 центнер таряа абажа тушаагаа. Эрхим дүнгүүдые туйлаһан комбайнернууд управлениин ажахынуудта олон. Хуряалга дээрэ эрхимлэһэн комбайнернуудай хажуугаар түрүү трактористнууд, жолоошод олон. Тэдэнэй тоодо «ГАЗ-51» автомашинаар таряа зөөхэдөө, 24421 тонно-километр ябаһан Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой **П. Е. Чебунин**, Улаан-Үдын элеваторта орооһо зөөхэдөө, үдэр бүри 10 эрьесэ хэдэг байһан Тарбагатайн Калининай нэрэмжэтэ колхозой жолоошод **М. И. Пластинин, А. А. Радикальцев, Н. В. Давыдов**, «ДТ-54» трактораар сезон соогоо 1033 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн Мухар-Шэбэрэй «Заганский» колхозой тракторист **М. Г. Снигирев** болон бусад ороно.

Түрүү нүхэдэй ажалайнь дүнгүүд, дүй дүршэл «Коммунизмын туяа» газетэдэ, мүн «Ажалай амжалтын хуудаһан», «Календарь» гэжэ хаһын газетэнүүдтэ толилогдодог байгаа. Мүн гээгдэжэ ябаһан нүхэд, ажахынуудшье шанга шүүмжэлэлдэ ородог байба. Амжалтаһаа амжалтада хүрэжэ, зонойнгоо зориг бадаруулан ябаһан нүхэднай таряа хуряалгын далайсые үдэрһөө үдэртэ улам түргэдхэн, энэ жэлэй эрхим дүн туйлаба.

Хэблэл захилгада бүгэдын анхарал хандуулая

Коммунис партимнай совет хэблэл тушаа хододоо халуун анхарал хандуулдаг. «Совет хэблэлдэ бэшэгдэһэн зүйлнүүдэй нүлөөе дээшэлүүлхэ тухай» тогтоол һаяхан КПСС-эй ЦК баталан абаа. «КПСС-эй XXII съездһээ хойшонхи үе соо,— гэжэ тэрэ тогтоол соо хэлэгдэнэ, — манай хэблэлэй юрэнхы удха болон шанарынь зарим тэды дээшэлээ, эмхидхэхы үүргэнь ехэ болоо. Олонхи партийна, гүрэнэй, ниитын организацинууд, предприяти, эмхи зургаанай хүтэлбэрилэгшэд газетэ, журналнуудай материалнуудта анхаралтайгаар хандадаг, ажахын политическэ зорилгонуудые шиидхэхын тулада хэблэлэй туһаламжа хэрэглэдэг байна». Гэбэшье хэблэлэй нүлөө бүри ехэ болгохо эрилтэнүүд хүсэд бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглээд, партиин ЦК тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа.

Орон доторнай олон миллион хэһэгээр хэблэгдэдэг элдэб янзын газетэ, журналнуудай туһа нүлөөн нэн түрүүндэ үргэн арад зоной дунда хэр зэргээр нэбтэрдэг, уншагшадта һаадгүйгөөр хүргэгдэдэг дээрэһээ дулдыдаха бшуу. Шэнэ жэлдэ абаха хэблэл захилгын мүнөө октябриин 1-һээ эхилһэн үедэ энэ асуудал нютагай партийна, советскэ болон бусад ниитын организацинуудай, хэлхээ холбоошодой үдэр бүриин анхаралдань байха зэргэтэй.

Хориин, Захааминай, Зэдын, Түнхэнэй, Кабанскын аймагуудай уншагшадай дунда шэнэ жэлдэ абаха хэблэл захилга эмхитэйгээр ябажа байна. Кабанскын Степной Дворец тосхоной интеллигенциин гаргаһан үүсхэл — айл бүлэ бүхэндэ газетэ, журнал захиулха гэһэн нэмэл бэшэг партиин Кабанскын райкомой бюроһоор һайшаагдаад, аймагай бүхы һуурин газарнуудта газетэ захиулга үдэр бүри үргэдэжэ байнхай. Закаменск хотодо хэблэл тараадаг эдэбхитэдэй нэгэн нүхэр Пономарева хоёр үдэрэй туршада 450 хэһэг газетэ, журналнуудые тарааһан байна. Санагын эхин һургуулиин багша, үнинэй хүдөө бэшэгшэ Ц. Ц. Сагалеев тэндэхи тосхонойнгоо зоной дунда совет хэблэл тухай хөөрэлдөө хэдэг, уншагшадта олоор захил хүүлхые оролдодог юм. Октябриин түрүүшын табан хоног соо нүхэр Сагалеевэй үүсхэлээр Санага тосхоной айл бүхэн «Буряад үнэн» газетэ, мүн бусад хэблэл шэнэ жэлдэ абахаар захижа дүүргээ.

Хэблэл тараалгые эмхитэй һайнаар эхилһэн ондоо жэшээ баримтануудшье бии. Гэхэ зуура юрэнхыдөө республика доторнай хэблэл тараалгын хэрэг һанаһанда хүрэмөөр эрхилэгдэнэгүй. Илангаяа Загарайн, Хяагтын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта шэнэ жэлэй захил бирагүйгөөр ябуулагдана.

Нютагай партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай, хэлхээ-холбоошодой, хүдөөгэй бүхы эдэбхитэдэй зорилго юуб гэхэдэ, газетэ, журнал захиулгые эхилһэнһээ хойшо һайнаар эмхидхэжэ, айл бүхэниие алибаа хэблэлээр хангаха шухала. Тиихэдээ уншагша бүхэнэй эрилтые, хүдэлдэг газарайнь илгаа, шэнжые анхаралдаа абажа, ажал хэрэгтэнь, эрдэм һуралсалаа дээшэлүүлхэ ябадалдань туһа хүргэхөөр хэблэл захиулха хэрэгтэй. Тодорхойлон хэлэбэл, хүдөө ажахын журналнуудые, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдтэ, таряашад, малшадта шадаал һаа олоор захиулха гэжэ оролдохо. Пропагандист, агитатор бүхэн илангаяа партийно-политическэ журналнуудые тараалгада халуунаар хабаадаха уялгатай.

Шэнэ жэлдэ абтаха газетэ, журнал захилгые һайнаар эмхидхэхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абаха шухала. Почтын таһагууд захил абаха пунктнуудые олоор нээхэ, тэндээ хэблэл захиха каталог ходо байлгаха ёһотой. Хэблэл тараалгада хабаадалсахаар томилогдоһон түлөөлэгшэдые данса саарһаар хангаха, тэдэнэртэ, бэшэг зөөгшэдтэ газетэ, журнал захиулха тодорхой участогуудые заажа үгэхэ, даабаряа дүүргэлгээр шалгарһан хүнүүдые урмашуулха ёһотойбди. Урда жэлнүүдэй дутуу дундануудые — уншагшадтань газетэ, журнал саг дары абаашажа үгэдэггүй, төөрюулдэг, гээдэг байһан ушарые саашадаа зайсуулха хэмжээнүүдые абаха.

Газетэ, журнал захяагүй нэгэшье айл бүлэ байха зэргэгүй гэһэн уряа доро шэнэ жэлдэ хэблэл тараалгые эршэмтэй һайнаар, үргэн дэлисэтэйгээр ябуулая!

Н. С. Хрущев М. Рейմантэй уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев Советскэ Союзда амаржа байһан Германиин коммунис партиин нэгэдэхи секретарь М. Реймантэй октябриин 11-дэ уулзаа.

Н. С. Хрущев М. Рейман хоёрой хоорондо болоһон хөөрэлдөөн хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо нүхэр В. И. Терешкин уулзалгада байлсаа.

Н. С. Хрущев И. Ф. Стравинскитай хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мэдээжэ композитор И. Ф. Стравинскитай, тэрэнэй һамгантай октябриин 11-дэ Кремль соо уулзаа.

Н. С. Хрущев И. Ф. Стравинский хоёр хани халуунаар хөөрэлдөө.

СССР-эй Композиторнуудай союзай правлениин нэгэдэхи секретарь Т. Н. Хренников хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

(ТАСС).

Агууехэ Октябриие эрхимээр угтахын түлөө

Предприятинууд болон барилгануудай коллективүүд Агууехэ Октябриие ажалай бэлэгүүдээр угтажа байна.

Доодо Тагилһаа иигэжэ телеграммадана: Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай хоёрдохи мартеновскэ цехэй коллектив Октябриин урда тээхи социалис уялгаһаа гадуур хэдэн зуун тонно булад хайлуулаа.

Таганрогой металлургическа заводой булад хайлуулагшадай бригада Октябрьда бэлэг болгон, найман зуу гаран тонно металл хайлуулаа. Энэ бригадые коммунист Иван Давыдов толгойлдог.

Старо-Краматорско заводой машина бүтээгшэд өөһэдынгөө амжалтанууд тухай мэдээсэнэ. Предприятиин 500 хүдэлмэришэн уялгануудаа дүүргээ. Тэдэнэр жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Мүрысөөнэй түлэг дундаа ябажа байхада токарь Григорий Рева гэгшын дүй дүршэл тэдэндэ ехээр туһалаа. Энэ токарь түхеэрэлгэнүүдые эрхимээр ашаглаха һайн арга олоһон байха юм.

Узбегэй «Ташавтомаш» гэжэ заводой коллектив хлопок амһарталангүйгөөр шэрэдэг тракторнуудай 500 тэргэ жэлэй турша соо түсэбһөө гадуур бүтээхэбди гэжэ үгэеэ үгэһэн байгаа. Һайндэрэй урда тээхи мүрысөөндэ оролсоходоо, предприятиин хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд ноябриин 7 хүрэтэр 500 иимэ тэргэ бүтээжэ гаргахабди гэжэ найдуулаа һэн. Өөһэдынгөө шэнэ уялгые машина бүтээгшэд болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ДҮРШЭЛ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭЖ

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1962 оной октябриин 10-да болоһон зүблөөн

* * *

Социалис уялгануудай дүүргэлтын 9 һарын дүнгүүд, хүдөөгэй парторганизацинуудай ээлжээтэ зорилгонууд

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Л. БАРЬЯДАЕВАЙ элидхэлһээ

Орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо, хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ талаар партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай республикын колхоз, совхозууд үнгэрһэн 9 һарын туршада зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Тарияалангай хубаарилгые шэнэдхэжэ, шэниисэ, ешмээн, кукуруза болон бусад ургаса ехэтэй ургамалнуудые ехээр тарижа, хойноһооо оролдосотойгоор харууһалһанай ашаар орооһо тарянай, кукуруза болон бусад ургамалнуудай баян ургаса абаа. Энээнэй ашаар республикамнай энэ жэлдэ 7,5 миллион пүүд таряа гүрэндөө тушааха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэбэ. Колхоз, совхозуудай арга боломжонуудые хараад байхада, республикамнай гүрэндөө 8 миллион пүүд хүрэтэр таряа тушааха аргатай байна.

Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Зэдын аймагуудта кукурузын яһала һайн ургаса абтаа. Кабанскын нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудта горох һайнаар ургаа. Кабанскын аймагта 2 мянган гектар дээрэһээ гектарай дундаа зэргээр 12 центнер горох хуряагдаһан байха юм.

Ургаса хуряалга Кабанскын, Хориин нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудта эмхитэй һайнаар үнгэрөө. Эндэхи, мүн Улаан-Үдын управлениин зонодо ородог ажахынууд гүрэндэ таряа тушааха социалис уялгануудаа дүүргэжэ шадаа. Урдань биратай таряа гүрэндэ тушаадаггүй Хориин, Яруунын аймагууд энэ жэлдэ шалгаржа гараа. Тарбагатайн, Сэлэнгын, Баргажанай, Прибайкалиин аймагууд бултанһаа түрүүн гүрэндэ тарияа худалдаха уялгаяа дүүргэһэн байна.

Ургаса хуряалга дээрэ колхоз, совхозуудай механизаторнууд, промышленна предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа, тусхай дээдэ, дунда һургуулинуудһаа туһалхаяа ошоһон хүнүүд, студентнүүд оролдосотой һайнаар хүдэлөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой комбайнёр нүхэр Тугаринов гансаараа 640 гектар тарияа хуряагаа. Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнёр нүхэр Жимбеев 600 гектар хуряагаа. Иимэ жэшээнүүд аймаг, ажахы бүхэндэ олдохо. Тарияа зөөлгэ дээрэ автомашинын жолоошод эдэбхитэйгээр хүдэлөө.

Тиигэбэшье ургаса хуряалга дээрэ дутагдалнууд яһала үзэгдөө. Комбайн, жатка болон хуряалгын бусад машинанууд тон бүтээсэ багатайгаар ашаглагдаа. Республикын колхоз, совхозуудай комбайн бүхэндэ үдэртэ оройдоо 3—4 гектар хуряагдаһан болоно. Ставрополиин хизаарай «Темижбекский» совхозойхидой дүй дүршэл хаа хаанагүй хүсэдөөр хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй. Тарянай миил хахадһаа ехэнхинь амяарлан хуряагдаһан байна. Хяагтын, Улаан-Үдын зонодо энэ түрүү арга бага хэрэглэгдээ. Тарбагатайн аймагта орооһо тарянай миил 30 процентнь, Бэшүүрэй аймагта —45 процентнь амяарлан хуряагдаһан байха юм.

Хэрбээ хуряалгын техникые хүсэд һайнаар ашаглажа шадаа һаа, тарягаа бүри богони болзорто хуряаха байгаабди. Юуб гэхэдэ, республика дотор бии байгаа 1700 комбайнай тус бүридэ оройдоол 208 гектар тарян хүртэнэ бшуу. Хуряалгын унжагайрһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, комбайн, жатканууд хаа хаанагүй хоёр халаанда хүдэлгэгдөөгүй, элдэб шалтагаанһаа боложо, эдэ машинануудай һаатаха ушар олон үзэгдөө.

Байгша ондо республикын бүхы колхоз, совхозууд өөһэдын һайн сортын үрэһэ хүсэд хүрэхөөр хаажа абаха аргатай. Тиигэбэшье октябриин 5-най мэдээгээр үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэб арайхан 64 процентдэ хүргэгдөөд байнхай. Энэ үрэһэнэй 80 процентнь сортовой үрэһэн байха юм. Мүнөө жэл шэниисэ, хара тарянай үрэһые бүхыдэнь һайн сортын хүрэнгөөр хаажа болохо гээшэ.

Ерэхэ жэлдэ горохой тарилгые 50 мянган гектарта хүргэхэ зорилготойбди. Тиимэһээ энэ жэлдэ 15 мянган тонно горохой үрэһэ хааха хэрэгтэй. Теэд һүүлэй мэдээгээр миил 3 мянган тонно горохой үрэһэн хаагданхай. Үрэһэ хаалгаараа Кабанскын аймаг түрүүлнэ. Эндэ горохой үрэһэ хааха түсэб 51 процент дүүргэгдэнхэй.

Үрэһэ хүрэнгэ зүбөөр хадагалха хэрэгтэ дутагдалнууд яһала ушарна. Олон газарта үрэһэн газаа, тоог дээгүүр хэбтэһээр. Гүрэнэй складуудта тушаагдаһан үрэһэнэй тарияе хадагалха хэрэгтэшье буруу ябадал гарана. Элдэб сортын тарянай худхарха ушар үзэгдэнэ.

Хартаабхын үрэһэ хаалгада бүришье һанаа зоборитой байдал тохёолдобо. Хартаабхын үрэһэ хааха түсэбөө дүүргэхын тула ажахынууд колхозникуудһаа, совхозуудай хүдэлмэришэдһөө хартаабха худалдажа абаха ушартай. Мүн хартаабхын һайн сортын үрэһэтэй болохо хэрэгтэ ажахынууд анхаралаа табинагүй.

Энэ жэлдэ 300 мянган гектар намарай паар хахалха гэһэн зорилго тон мууса дүүргэгдэжэ байна. Һүүлэй мэдээгээр оройдоо 90 мянга гаран гектар намарай паар хахалагдаа. Юун дээрэһээ намарай паар мууса хахалагдааб гэхэдэ, энэ хүдэлмэридэ ажахын олохон хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд урдынхяараал хандажа, тэрэнние тоогоогүй гээшэ. Энээнэй эсэстэ ерэхэ хабар аяар 530 мянган гектар газар хахалжа, тарилга хэхэ болгогдоно. Хяагтын, Хориин зонодо тарилгын 80 процентнь хабар хахалагдаһан газар дээрэ хэгдэхэнь гээшэ. Зарим мэргэжэлтэдэй буруу заабари үгэһэнэй гэмээр намарай паар бүри сентябриин хахадаар хахалагдахаяа болишоһон байна. Бүри 1953 ондо тракторнуудай мүнөөнэйхиһөө нилээд үсөөн, шанараар доро байһан сагта 153 мянган гектар намарай паар хахалагдаһан байгаа.

1963 ондо тарияалангай хубаарилгые дахин хаража, ургаса ехэтэй ургамалнуудай тарилгые улам үргэдхэхэ болонобди. Саашадаа Эхэ орондоо тарияа ехээр худалдадаг болохын тула шэниисэ ехээр тариха хэрэгтэй. Совет орон Буряадай талхагүйгөөр байжа шадаха гэһэн буруу һанал бодол манай хүдэлмэридэ нилээд тойбо татаһан байна. Мүнөө тэрээнтэй эрид тэмсэхэ саг ерээ. Ерэхэ жэлдэ шэниисын тарилгые 100 мянган гектараар үргэдхэхэ зорилго табигдана. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула ажахы бүхэн тарияалангаа зүбөөр хубаарилжа шадаал һаа, ехэ шэниисэ тариха гэжэ оролдохо байна. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта паарай удаада хоёр жэлэй туршада шэниисэ тарижа боломоор.

Шэниисын тарилга үргэдхэхынгөө хажуугаар хойто жэлдэ 100 мянган гектарта кукуруза тарихаар хараалагдана. Мүнөө үедэ үнеэн бүридэ кукурузын 5 тонно силос хүртэнэ. Энэмнай үшөөл бага гээшэ. Тиимэһээ саашадаа кукуруза бүри ехээр тарижа, баян ургаса абаха хэрэгтэй.

Мал ажал хүгжөөхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дутагдалнууд үшөөл олон. Үнгэрһэн 9 һарын туршада эбэртэ бодо малай тоо олошоруулха түсэб 97 процент, тэрэ тоодо үнеэдэй 89 процент дүүргэгдээ. Хонидой тоо олошоруулха түсэб 92 процент, гахайн 104 процент болоод байна. Байгша ондо нёдондонойхиһоо эбэртэ бодо малай тоо хоёр процент, тэрэ тоодо үнеэд—5 процент, хонидой тоо —2 процент, гахайн—5 процент олошороо. 100 үнеэдһээ дунда зэргээр 63 тугал, 100 хонин бүриһөө 68 хурьга абтаад байнхай. Гансахан хонидой һубайрһанһаа боложо, аяар 250 мянган хурьга дутуу абтаа. Энэмнай адагынь 100 мянган центнер мяхан алдагдаһан болоно бшуу. Мүн адуу малай үхэл гарзада орохо ябадал урдынхяараал үргэлжэлһөөр.

Тиигэбэшье саашадаа малайнгаа тоо олошоруулхын тула эмэ малые саг соонь ороондо оруулха, үрэжүүлхэ хэрэгтэ анхарал бага табигдана. Энэл шалтагаанһаа боложо, 88,5 мянган үнеэдэй оройдоол 67 мянганиинь ороондо оруулагдаад байна. Энэ хүдэлмэри илангаяа Зэдын, Захааминай, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта муугаар эмхидхэгдэнэ. Зарим газарта үрэжүүлэгдэһэн малай тоо муугаар бүридхэгдэнэ. Жэшээнь, Загарайн аймагта ороондо оруулагдаһан үнеэдынь тэндэ бии байһан үнеэдэйнь тооһоо олон болошоо. Яруунын аймагта мүнөө хүрэтэр үнеэдэйнь хахадынь ороондо оруулагдаагүй байһаар.

Иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые таһалгаряагүй хүдэлгэжэ, тэндэ мэргэжэлтэй һайн хүнүүдые табиха шухала. Үдэр саг үнгэргэнгүй үнеэдэй хээлитэй болоһые шалгаха. Мүн эмэ хашараг гунжануудай хээлитэй болоһые шалган үзэхэ шухала.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри энэ жэлдэ эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Октябриин нэгэнэй байдалаар эхэ хонидой, эмэ түлгэнүүдэй 85 процентнь үрэжүүлэгдээд байнхай. Тиимэһээ хонидой үрэжүүлгэ энэ һарада дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Гахай үсхэбэрилгэ мүнөө үеын тон шухала асуудал болонхой. Энэ һалбаригүйгөөр хониной, үхэрэй мяха саашадаа ехээр абахань бэрхэтэй. Хэды тиимэ байбашье, гахайн тоо олошорногүй, аша үрэ багатай жэжэ фермэнүүд бии байһан зандаа. Гол эхэ гахайнуудые, залуу эмэ гахайнуудые саг соонь үрэжүүлжэ, түл абаха хэрэг хангалтагүй байһаар. Залуу эмэ гахайнуудай хахадынь тооной жэлэй туршада түрөөгүй байшоо. Гахайнуудые искусственна аргаар үрэжүүлгэ 48 ажахыда эмхидхэхэ байһан аад, мүнөө оройдоо 7 ажахыда бии болоо. Республика дотороо гахай үсхэбэрилдэг 11 томо ажахы бии болгохо гэжэ партиин обкомой IV пленум дээрэ шиидхэгдээ һэн.

Гахай үсхэбэрилгые саашадаа һайжаруулхын тула оронной түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые хэрэглэхэ шухала. Энэ зорилгоор манай делегаци Красноярск хизаар ошожо, тэндэхи гахайшадай дүршэлтэй танилсажа ерээ. Гахайнуудые түрэл түрэлөөрнь илгажа харууһалха, поршоонхонуудые тэбхэр хобто соо хээд, электрын гэрэлээр шаража түлжөөхэ арга дүршэлые Красноярск хизаарай гахайшадһаа халан абажа боломоор. Зорилго юуб гэхэдэ, жэлэй дүүрэтэр 23—24 мянган эхэ гахайнуудые ороондо оруулха хэрэгтэй.

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха 9 һарынгаа түсэб Хориин, Баргажанай, Кабанскын болон бусад зарим аймагууд дүүргэһэн байна. Тиигэбэшье олохон аймагууд тугал, бируунуудые һайнаар түлжүүлжэ, жэлтэйдэнь 3 центнертэй болгожо, гүрэндэ тушааха зорилгые үшөөл шиидхэжэ шаданагүй. Залуу малые түргөөр түлжүүлхын орондо хэдэн жэлдэ байлгажа, үлүү ехэ гарза гаргана. Саашадаа мяха ехээр абадаг болохын тулада малаа һайса шахан таргалуулха, малаа үхэл гарзада оруулхагүй, һубайруулхагүй ёһотойбди.

Хойшодоо үхэрэй мяха ехээр абадаг болохын тула мяхалиг үүлтэрэй бодо мал үсхэбэрилдэг боложо, тэрэнээ тусхай һалбари болгохо саг ерээ. Энээниис шиидхэхын тула республика дотороо бии байгаа мяхалиг үүлтэрэй бухануудые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала.

Гадна энэ жэлдэ хубиин ажахынуудһаа 30 мянган толгой тугал, буруунуудые худалдажа абаха зорилго табигдаа һэн. Һүүлэй мэдээгээр оройдоол 5500 тугал, буруу худалдан абтаад байна. Эдэ үдэрнүүдтэ тугал, буруунуудые худалдан абаха түсэб дүүргэгдэхэ болоно.

Һү һаалга, тэрэниие гүрэндэ тушаалга ехэхэн гээгдэлдэ ороод байна. Тиигэбэшье арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэбэл, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө республикамнай дүүргэжэ шадаха. Юуб гэхэдэ, энэ түсэбые дүүргэхын тула үлөөшэ гурбан һарада үнеэн бүриһөө 260 килограмм һү һааха хэрэгтэй. Эды шэнээн һү һаажа абахын тула үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ, эдэ үдэрнүүдһээ эхилжэ бүлеэн уһаар уһалха шухала.

Гүрэндэ һү тушаалгаар Мухар-Шэбэрэй аймаг хожомдожо ябана. Энэ аймагай ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб миил 63 процент дүүргээ. Үнгэрһэн 9 һарын туршада нёдондоной энэ үеынхиһөө 134 мянган центнер һүн бага тушаагдаа. Зүгөөр, хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэлдэ тус аймагта малай тэжээл элбэг байгаа бшуу. Һүнэй багаар һаагдаһаниие аймагай, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд фермэдэ үнеэдые оньһон аргаар һаагдадаг болоһоноор шалтагаалхые оролдоно. Теэд бодото байдалые шалгаад үзэхэдэ, оньһон аргаар һаагдаһан зарим үнеэд 2—3 һара болоод лэ шэргэшэнэ. Зүгөөр энээндэ «ёлочко» зэмэтэй бэшэ, харин үнеэдые оньһон аргаар һааха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ, һаалишадай ажалай түлөөһэн мүнөө хүрэтэр гуримшуулагдаагүй байха юм. Оньһон аргаар үнеэдые һаалгада малшад һайса һургагдаагүй байшоо. Тэрээн дээрэһээ боложо, үнеэ һаадаг түхеэрэлгэ муугаар ашаглагдана.

Иимэ бирагүй байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Үнеэ һаалаг түхеэрэлгэнүүдэй хэр зүбөөр тодхогдоод, ямараар ашаглагдажа байһые гүрэнэй комиссяар шалгажа абаха хэрэгтэй болоно. Энээнэй хажуугаар үнеэдтэ рационой ёһоор силос эдюулхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ малай тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ бэлэдхэгдээ. Тиимэһээ үнеэдые түргөөр түлжүүлэгдэхэ буруу, хашарагуудые газаа барижа, силосээр эдеэлүүлхэ аргатайбди. Бэшэ малые һайнаар адуулхада болохо гээшэ. Гадна тэжээлые али болохоор буйлуулжа, малда үгэхэ эрилтэ табигдана. Мүнөө жэл һолоомон ехэ абтаа. Тэрэниие хэршээд, кукурузын силостэй холижо, малда үгэбэл тон һайн байха.

Малай байра бариха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Совхозуудта капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Колхоз, совхозуудта мүнөө үеын эрилтые хангажа шадахагүй, хуушан түхэлэй барилганууд бүтээгдэнэ. «Целинстрой» конторын хүдэлмэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгонуудые хүсэдөөр дүүргэжэ шаданагүй. Хүдөөгэй барилгые хойшодоо һайжаруулхын тула тэндэ промышленна арга дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ушартай. Үнеэдэй байрые барихадаа тэндэ малые уянгүйгөөр байлгаха, оньһон аргаар үнеэдые һааха зорилго хараада абтаха болоно.

Малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэ, жэлэй дүүрэтэр 25 мянган буруу, хашарагуудые шахан таргалуулжа абаха, үбэлэй һаранудта абтаха хурьгадта зохид байра түхеэрхэ гэхэ мэтын тон шухала хүдэлмэринүүдые саг соонь дүүргэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ ургаса хуряалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ дүүрэжэ байна. Тиимэһээ шанга хүйтэнэй эхилтэр хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха арга бии. Республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй эмхи зургаанууд хүдөө ажахын техникэ заһабарилха талаар ажахынуудта бодото туһаламжа хүргэхэ уялгатай.

Саашадаа трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула механизаторнуудые хүсэд хүрэхөөр һургаха бологдоно. Тиимэһээ партиин ЦК-гай тогтоолой ёһоор хүдөө ажахын техникэ шудалха һургуулинууд, курсанууд хаа хаанагүй эмхидхэгдэхэ ёһотой. Тиигэжэл ерэхэ жэлдэ бүхы тракторнуудаа, комбайнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнуудаар хангажа шадаха байнабди.

Ажахыгаа аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхын тула саашадаа ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ ажахын тоосоондо ороһон бригадануудай хэмжээн, тэндэхи тоо бүридхэлэй гурим, мүн ажалай түлөөһэ тодорхойлхо гурим зохёогдожо байнхай. Ажахы бүхэн эдэ бригадануудай жэлэй дүн согсолжо, тэндэ ушарһан алдуу эндүүе заһажа, саашадаа ажалыень улам һайжаруулха ушартай.

Украинын солото тарияашан Н. Г. Загладын бэшэгые хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэжэ, хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэреэ аша үрэтэйгөөр эрхилхэ гэжэ оролдохо уялгатай.

1963 ондо манай республикын тогтоһоор 40 жэлэй ой болохо байна. Тиимэһээ энэ жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, ерэхэ жэлдээ хүсэд һайн үндэһэ һуури байгуулха гээшэ республикын бүхы ажалшадай эгээн шухала зорилго мүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суулгын совхозой тоог дээрэ. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

* *

Газараа һайнаар элдүүр…

Мухар-Шэбэрэй „Коммунизм" колхозой түрүү… нүхэр ТЮТРИНЭЙ үгэһөө

Жэлһээ жэл бүри гарилгын талмай үргэдхэхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ манай колхозой тарияашадай нангин уялга болонхой. Хэрбээ 1960 ондо 4530 гектар тарияа тарижа, гектарай 11 центнер орооһо абаһан байбал, 1962 ондо 4925 гектар тарижа, 19,2 центнер ургаса гектар бүриһөө абаа.

Тиихэдээ тарянай 75 процентнь шэниисэ болоно. Ешмээн нёдондонойхиһоо хоёр дахин, бобово ургамалнууд 5 дахин ехэ таригдаа. Хара тарияа, обёос, зелёнко тон бага газар эзэлдэг болоо. Тарилгынгаа газар шэнээр хубаарилһанай ашаар 1962 ондо гектар бүриһөө 16,2 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй ургаса абтаа.

Ямар аргаар орооһо тарянай баян ургаса жэл бүри абтанаб гэхэдэ, манай колхозой механизаторнууд, колхозой правлени газарай хүрьһэ һайнаар элдүүрилхэ гэжэ оролдодог. Урдань сэбэр паар бэлдэдэг байхадаа, тэрэнээ хабар эртэ 20—24 сантиметр гүнзэгыгөөр, предплужнигтай анзаһаар хахалдаг байгаабди. Тиигээд тэндээ лущени хээд, июлиин 20-доор паараа хоёрложо ородог һэмди. Хэрбээ тэрэнэй һүүлээр буртаг үбһэнэй гараад байбал, дахин лущени хэгдэдэг. Энээнэй ашаар паар сэбэр һайн байдаг. Иигэжэ элдүүрилэгдэһэн паарай гектар бүриһөө 31 центнер шэниисэ хуряагдаһан байна.

Теэд мүнөө үедэ газарай хүрьһэндэ үрэжэлтэй пропашной ургамалнуудай бии болоод байхада, сэбэр паарые намарай паараар һэлгэхэ арга олдобо гээшэ. Нёдондо кукуруза таригдаһан 260 гектар газарта намарай эртын паар хахалагдаад, үнгэрэгшэ хабар шэниисэ таригдаһан байна. Мүнөө тэндэһээ гектарай 31 центнер тарияа хуряагдаа. Энээн дээрэһээ харахада пропашной ургамалнуудай ехээр таригдадаг болоходо, сэбэр паарай хэрэгынь үгы болоно.

Баян ургаса абахын тула мүн һайн сортын, һайн шанартай үрэһэн хэрэгтэй. Манай колхоз жэл бүри бүхы тарилгаяа шэлэгдэмэл сортын үрэһөөр хэдэг заншалтай. Саашадаа элитнэ, нэгэдэхи р…
циин шанартай үрэһ…
лэгдэхэ.

Тэрэшэлэн жэлһээ …
ри үрэһэ тариха нор…
шэлнэ. Хэрбээ 1958 …
тар бүридэ 170—1…
грамм үрэһэн тариг…
бал, 1962 ондо тэр…
килограммда хүргөө…
ушарта гектар бүридэ…
миллион эшэ ургана.

Ургасада мүн тарил…
зор нүлөөлдэг. Бидэн…
гаяа эгээн богони …
үнгэргэнэбди. Тиихэ…
кэнүүдтэ дүршэл ехэт…
нүүд, комбайнернууд …
Тарягаа бүхыдэнь …
лүүлэн таринабди. …
найнгаа һүүлээр бүхы…
нягтаруулан жэгдэлхэ…

Ургасын хойноһоо х…
хэрэгтэй. Хэрбээ бүр…
нэй гараад байбал, …
али бүхы аргаар …
оролдонобди.

Энэ жэлэй хуряалг…
бэрхэшээлнүүдэй то…
шье, ургасаяа саг соо…
жа абаабди. Колхозн…
гэлдэр тарияа ху…
дүүргээ. Гүрэндэ хам…
мянган центнер тар…
шаагдаа гэхэ гү, а…
бүриһөө 10 центнер т…
рэнэй амбаарта оро…

Тарянай гараса га…
зэргээр элдүүрилэ…
болодогыень манай …
хоёрдохи бригадануу…
дээрэһээшье хаража б…
Нэгэ адли эрхэ байд…
гаад, колхозой хоёрд…
гадын гектар бүриһө…
нер тарияа абахада, …
бригада 14,8 центнер …
абаһан байха юм. …
дэхи бригадада агро…
эрилтэнүүд хүсэд ба…
даагүй, газарай хүр…
хэнөөр хахалагдаһ…
намарай паар саг соо…
лагдаагүй байгаа б…

Хүршэ «Знамя …
«Победа» колхозуу…
Сэлэнгын аймагай …
съездын нэрэмжэтэ …
колхоздо ябахада газ…
мууса элдүүрилһэн, …
предплужниггүй а…
гүйхэнөөр хахалһан…
Тарилга хэхэдээ ехэ…
гаргана. Газар элдү…
иимээр хандахада б…
са абтахань бэрхэтэй.

Горох, тэжээлэй боб… аша үрэ ехэтэй

Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой дире… нүхэр МЕДВЕДЕВЭЙ үгэһөө

Ойрын хоёр жэлэй туршада тарияалангай 100 гектар бүридэ 75 центнер, элдүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер хүртэхөөр мяха абадаг болохын тула малаа хүсэд һайн тэжээлээр хангаха хэрэгтэй болоно. Энэ зорилгые урдынхяараа, сабшалангаа хараад лэ шиидхэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, манай совхозой элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ 32 толгой эбэртэ бодо мал, 27 хони, 27 гахай хүртэнэ. Эдэ олон малые тэжээлээр хангахын тула ургаса ехэтэй, шэмэтэй һайн ургамалнуудые тарихабди.

Энэ талаар байгша ондо зарим тэды юумэ хэгдээ. Орооһото ургамалнууд, горох, тэжээлэй бобы нилээд ехэ таригдаа. Тэрэнэй ашаар нёдондо 50 мянган центнер тарияа абаһан байбал, мүнөө жэл тэрэнээ 72 мянган центнертэ хүргөөбди. Байгша ондо 455 гектар горох, тэжээлэй бобы таригдаа һэн. Горох долоон газар таригдажа туршагдаа. Тиихэдээ гектар бүридэнь 50 килограмм гранулированно суперфосфат оруулагдажа, гектарай 2,2—2,7 центнер үрэһэн таригдаа һэн. Нэгэдэхи отделенидэ майн 5—8-да таригдаһан 200 гектар дээрэһээ гектарай 12,3 центнер горох абтаа. Тиихэдэ гурбадахи отделенидэ таригдаһан 32 гектар дээрэһээ 12,7 центнер ургаса абтаа. Хадалиг газарта горох тарихада ургаса багатай байшоо. Горох гол түлэб тала газарта һайнаар ургана. Илангаяа хартаабха тариһан газарта горох баян ургаса үгэнэ. Горох бүхыдөө хэрээһэлүүлэн таригдаад, удаань нягтаруулан дарагдаһан байгаа. Тиигэжэ нягтаруулагдаагүй газарта ургасань 4—5 үдэрөөр гээгдэжэ гараа. Манай …
дээрэһээ харахада, …
баян ургаса абахын …
тэндэ азотно үтэгжү…
рааха хэрэгтэй байна…
гынгаа һүүлээр, мүн …
гаража байха үедэ бо…
до һайн байба.

Тэжээлэй бобы 48 …
квадратно-гнездовой …
таригдаа. Нүхэн бүр…
орооһо унахаар тар…
дээ. Тэрэнэй 23 гек…
паар дээрэ, 24 …
шиигтэй доро газарт…
даһан юм. Ургасая…
борнойлоод, тиигээд…
10-даар 1,4 метр үнд…
донь ургамалай ор…
гагдаа. Ургасая ок…
дэ хуряажа эхилэ…
дүрбэн үдэр хэбтүү…
нээ хуряажа абаа …

Манай совхоздо дү…
тын тэжээлэй бобы т…
Тэдэнэй дундаһаа …
бириин сортнууд: «О…
тайн ягаан» зохид …

Хадалиг газарта 4…
дээрэ донник үбһэ…
тэй суг таригдаһа…
Иигэжэ суг тариха…
сын ургаса гектар…
нерээр үлүү гараа.

Энэ жэлэйнгээ ург…
центнер һайн сорт…
гүрэндэ худалдажа, …
ган түхэриг олзо о…
Эды шэнээн олзо зө…
8,5 мянган центнер …
рэгтэй байгаа. Энэ…
горох белок ехэтэй …
байжа, малда айхаб…
тэй ха юм. Гадна газ…
һэндэ гектарай 30 це…
орхино. Энэнь гек…
7 тонно наг шэбхэ г…
адли болоно.

Ерэхэ жэлдэ ма…
800 гектарта горох …
малдаа нилээд ехэ т…
лэдхэхэ зорилготой.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной октябриин 13.

ЖАХЫГАА АШАГ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

* * *

Шубуу үсхэбэрилхэдэ олзотой

Кабанскын совхозой директор нухэр ХМЕЛЕВОЙ угэнөө

...совхоз энэ жэлдэ 8 ...центнер мяха гүрэндэ ...тусхэбтэй байгаад, ...113 центнер тушаажа, ...үүлээ гэхэ гү, али ...хоо 3 мянган ...мяхан худалдаг... ...аргаар иимэ ам... ...даадаб гэхэдэ, мү... ...4550 центнер шубуу... ...абтажа, 4410 цент... ...гүрэндэ тушаагаабди. ...үсхэбэрилхэ хэрэг... ...һургуулиин лу... ...туһа хүргөө. Тэдэ... ...нугаһанай ха... ...томо болгожо үгөө ...һалга, эдеэлүүл... ...табигдаһанай ...анай дальбараа... ...процентнь томо бол... ...гаргаша нё... ...хоёр дахин ба... ...байна. Нугаһанай ...килограммаар ...4,5 килограмм ...единицэ гаргашалаг...

...дальбараануудай ...томо болгогдо... ...килограмм шэг... ...гүрэндэ тушааг... ...юм. Энэ болзор ...бухэн 5 ки... ...талханай зүйл ...тэдэниие саг ...шадабал, нэгэ ...болгоходо миил ...тэжээлэй еди...

ницэ гаргашалагдаха ушартай.

Энэ жэлдэ гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбэлингөө ехэ байһые хараадаа абажа, нугаһанай няхла дальбараануудые инкубаторна станциһаа гологдоһон үндэгэ эдүүлжэ гаргаа. Олонхи дальбараануудта үндэгэ орой үггэнгүй, тусхэй холимол тэжээл бэлдэжэ һабгабди.

Шубуу олоор үсхэбэрилжэ, шубуунай мяха ехээр тушааһанай ашаар һүүлэй хоёр жэлэй туршада эбэртэ бодо малаа 80 процентээр олошоруулжа шадаабди. Хэрбээ 1960 оной эхиндэ 3620 толгой эбэртэ бодо малтай байгаа, эрэхэ жэлэй эхиндэ тэрэнээ 6 мянганда хүргэхэбди. Мүнөө жэлдэ буруу, хашарагуудаа бухыдэнь дунда зэргээр гурбан центнертэй болгожо гүрэндэ тушаагаабди.

«75—16» гэһэн түрүүшын шатые эрэхэ жэлдэ дабахын тулада 13560 центнер мяха абаха хэрэгтэй. Тэрэнэй 25 процентнь шубуунай мяхан байха зэргэтэй. Энэ зорилгые бэелүүлхэ арга бии.

Энээниие шиидхэхын тулада тэжээл ехэ хэрэгтэй байна. Тэжээлэй асуудалые шиидхэхэдээ орооһо тарянай гурбанай нэгэ хубиин зэргэ горох тариха болонобди. Мүнөө жэлдэ 690 гектарта горох тарижа, гектарай 15,5 центнер орооһон абтаа гэхэ гү, али 9453 центнер горох хуряагдаа. Тэрэнээ гадна гектар бүриһөө 15 центнер һайн шанартай горохой һолоомон абтаа бшуу. Эдэниие бухыдэнь хамталаад узэхэдэ, горохой гектар бүриһөө 25 центнер тэжээлэй единицэ хуряагдаһан болоно. Тиихэдэ орооһо тарянай гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 центнер тэжээлэй единицэ абтаһан байна. Энээн дээрэһээ харахада, горохой гектар бүриһөө 2,5 дахин ехэ тэжээлэй единицэ абтаба гээшэ. Шэнэ ургаһаа 4 мянган центнер горох гүрэндэ худалдажа, хахалагдадаг газарһаа орооһон олзо доходой 80 процент абтаа. 1963 ондо 2 мянган гектарта горох тариха зорилготойбди. Мүнөө үедэ 4400 центнер горохой үрэһэн хааганхай.

Саашадаа газар тарялангай ажахые хүгжөөхын тула хоёр шухала зорилго шиидхэхэ болонобди. Нэгэдэхеэр, механизаторнуудые олоор һургаха хэрэгтэй. Тиимэһээ совхозой худэлмэришэн бухэн (45 наһанһаа доошо) ямар нэгэн машинада худэлжэ һураха уялгатай. Энэ зорилгоор совхоздоо байгша ондо комбайнёрнуудые, трактористнуудые, шофёрнуудые һургаха тусхай курса эмхидхэхэмнай. Тэндэ 150 хүн һуража гараха. Хоёрдохёор, техникэе һайнаар заһабарилха шухала.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай «Октябрьскэй» совхозой кукурузашан С. Шарафулин кукурузынгаа поли дээрэ.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

Намарай паар ехээр хахалдаг болообди

Түнхэнэй „Сибиряк" колхозой түрүүлэгшэ нухэр ДОМЫШЕВОЙ угэнөө

Партиин ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, манай колхозой гэшүүд саашадаа пропашной ургамалнуудые ехээр тарижа, сэбэр паар орой хэрэглэхэеэ болихо зорилго табяад байна. Байгша ондо сэбэр паар 1000 гектараар хороогдоо.

Сэбэр паарай орондо намарай эртын паар ехээр хэрэглэдэг болохо байнабди. Тэдэ намарай паар эртэ хахалхын тула намар эртэ хуряагдадаг пропашной ургамалнуудые тариха хэрэгтэй. Энэ талаар манай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды дүй дуршэлтэй болонхой. Горох обёос хоёрые холижо тарихада, август һарын эхээр ургасань хуряагдаха болоно. Энэ ушарта һайн шанартай тэжээл абтаха, намарай эртын паар хахалагдаха байна бшуу.

Намарай паар 20—25 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалагдадаг. Хахалха үедөө газарза борнойлнобди. Хожом намарай паар дээрэ буртаг үбһэнэй ургажа эхилхэдэ лущени хэгдэнэ, дахин борнойлогдоно.

Намарай паар хабарайхиһаа юугээрээшье дутахагүй гэжэ манай туршалга харуулаа. Сентябриин 15 болотор хахалагдаһан намарай паар сэбэр паартай адли гээшэ. Түхэрэен гэжэ газарта намарай эртын паар дээрэһээ гектарай 18 центнер шэниисэ хуряагдаа. Мүн зэргэлээд сэбэр паар дээрэһээ мүн гектарай 18 центнер хуряагдаа. Тиин хабар хахалһан газарһаа гектарай миил 9 центнер ургаса абтаа.

Байгша ондо июль һарада 280 гектар, августда 1842 гектар намарай паар хахалагдаад, сентябрь һарада лущени хэгдэһэн, борнойлогдоһон байха юм. Мүнөө бухыдөө 3000 гаран гектар намарай паар хахалагданхай. Энэ худэлмэри газарай хүрьһэнэй хүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Намар хахалагдаһан паар хабартаа дахин хахалагдадаггүй хадаа газарай шииг хатадаггүй байха юм. Миил хабар эртэ тэрэнээ борнойлогдоно. Гадна намарай паар хахалхада газарай хүрьһэндэ байһан ургасын элдэб хорхой шумуулнууд усадхагдадаг байна.

Ерэхэ жэлдэ 25 мянган хурьган, 6 мянган центнер хонином мяхан абтаха

Сэлэнгын совхозой директор нухэр МЕЛЬНИКОВЭЙ угэнөө

Мяха абалгаар «75—16» гэһэн түрүүшын шатые дабахын тула бухы түрэлэй малые олоор үсхэбэрилжэ, малай һүрэгтэ эхэ малай тоо эрид олошоруулха шухала болоно. Манай совхоз хонёор, эбэртэ бодо малаар олон. Тиимэһээ хонин һүрэгтээ эхэ хонидой тоо олошоруулха талаар хэмжээ абтажа байна. Мүнөө үедэ эхэ хонидой тоо һүрэг соогоо 55 процентнь болоно. Энээнһээ түрүүн тэрэнь 48 процент байгаа.

Эхэ хонидой тоо олошоруулһанай ашаар ерэхэ жэлдэ 25 мянган хурьга абаха, 6 мянган центнер хониной мяха гүрэндэ худалдаха зорилго урдаа табиха аргатайбди.

Хонин һүрэгөө олошоруулхын тулада эхэ хонидой отаранууды зүбөөр бүридхэхэ, тэдэниие саг соонь искусственна аргаар урэжүүлхэ хэрэгтэ совхозой дирекци, мэргэжэлтэд ехэхэн анхарал табиһан байна. Хонидой нооһо хайшалжа дүүргэһэнэй һүүлээр эхэ хонидой отаранууд бүридхэгдэһэн юм. Эхэ хонидоо хурьгад саг соогоо илгагдажа, үрэжүүлгын урда тэдэ эхэ хонид һайса бэлшээгдэһэн. Искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хүсэдөөр түхеэрэгдэжэ, энэ шухала худэлмэри саг соогоо эхилһэн байгаа. Ототой болоһон хонид пункт бүхэндэ үдэшэ, үглөөгүүр илгагдажа, бүрин үрэжүүлэгдэдэг. Отарын хонидой бухыдөө үрэжүүлэгдэхэлээрнь ототой хонидые дахин бэдэрүүлжэ, хоёр-гурба дахин үрэжүүлдэг заншалтайбди. Мүнөө үедэ эхэ хонидые үрэжүүлгэдэжэ гол түлэб дүүрэнхэй. Бухыдөө 26800 хонин үрэжүүлэгдээд байнхай. Тиигэжэ ерэхэ жэлэй январь, февраль һаранууд та хурьгадаа абажа дүүргэхэ болонобди.

Ажал ехэтэй худэлмэриие оньһожоруулхын түлөө

„Сельхозтехника" нэгэдэлэй Мухар-Шэбэрэй район хоорондохи отделение эрхилэгшэ нухэр ЗАЙЦЕВАЙ угэнөө

Хүдөө ажахын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ мүнөө үедэ эгээн шухала зорилго болоно. Манай отделениин мэргэжэлтэд колхоз, совхозуудта бии байгаа трактор, комбайн болон бусад машинануудые һаадгүйгөөр худэлгэхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулна. Энээнэй хажуугаар тэндэхи ажал ехэтэй худэлмэриие али болохо аргаар оньһожоруулха гэжэ оролдоно.

Илангаяа малшадай ажалые хүнгэдхэхэ, үнеэдые оньһон аргаар һаахаг болохо талаар зарим тэды амжалта туйладагаа. Манай туһаламжаар аймагай колхоз, совхозуудай 25 фермэ дээрэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ тодхогдоо. Гахайн фермэнүүдые, мүн бусад байрануудые дулаасуулхын тулэ 68 калориферно пеэшэнүүдые тодхоһон байна.

Эдэ түхеэрэлгэнүүдые тодхоһоноороо бидэнэр һаваагаа амардаггүйбди. Тэдэ түхеэрэлгэнүүдые һайнаар худэлгэхын тула тусхай түхеэрэлгэтэй автомастерскойнууд, механигууд фермэ дээгүүр ябажа байдаг.

Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болоходо тэдэнэй һү шэмэ татана гэжэ зарим хүнүүд халэхээ һанадаг. Тэдэ энээнэй шалтгаан буруу байһанинь элитэ. Үнеэ һаадаг түхеэрэлгэнүүдые техническэ талаарнь зүбөөр худэлгэжэ, тэрээндэ фермын малшадые һургаха хэрэгтэй. Мүн үнеэдые уридшалан машинаар һаалгада дадхааха, һургаха шухала байһанинь мэдээжэ. Эдэ бухы эрилтэнүүдые зүбөөр баримталаад байһан газарта һү һаалиин доошолноогүй.

Айн мяха ехээр абахын түлөө

...ын аймагай Пограничнэ совхозой директор нухэр КРИВОГОРНИЦЫНАЙ угэнөө

...100 гектар бү... ...центнер, элдүүриин ...100 гектар бү... ...центнер хүртэхөөр ...ые шиидхэ... ...1968 ондо совхознай ...мяха абахэ ...11970 цент... ...мяхан байхаар ха... ...Тиимэһээ жэлһээ ...тоо толгой ...Хэрбээ 1962 ...2500 гахайтай бай... ...3500, 1965 ондо ...гахайтай болохоор ...Гэхэтэй хамта, ...гахайн мяхан ехээр ...жэлдэ 4700 ...1965 ондо 6500 цент... ...мяхан абтахаар ...

...оной октябриин 1-дэ ...Тэрэ тоодо ...гахай, 680 залуу ...1141 толгой 2—4 һа... ...поршоонхонууд бий. ...бухыдөө 3600 ...абтаа гэхэ гү, али ...эхэ гахайнуудта ...тус бүридэнь ...хүртэнэ.

...дүүрэхэр 1310 ...мяхан тушааг... ...нэгэдэхи ...1100 центнер гүрэн... ...мяханай 770 ...гахайн мяхан бай...

...11750 поршоон... ...ордоготойбди. Тиихэ... ...7 мянган гахай ...арга олгог...

дохо гээшэ. Гүрэндэ тушаагдаһан бухы мяханай 40 процентнь гахайн мяхан байхаар хараалагданхай.

Эды шэнээн гахай тэжээхын тула 34400 центнер тэжээлэй единицэ хэрэгтэй. Мүнөө жэл буурсагтай кукурузые орооһотой холиһон нилээд ехэ силос даргадаа. Мүн витамин ехэтэй хүсы үбһэн ногооноор хатаагдажа абтаһан байна. Гахайда эдюулхэ саахарай свёкло ехэ бэлэдхэгдэнхэй.

Гахай олоор үсхэбэрилдэг болохододмнай олон байра хэрэгтэй болохо. Энэ жэлдэ энэ тэрэ байра тааруулжа, гахайнуудаа үбэлжүүлхэ байнабди. Тэдэ хойто жэлдэ 400 эхэ гахай, 2 мянган шахамалнуудые тэжээхэ типовой байра бариха мүнгэ зөөри һомолхые эринэбди. Гадна Харанхы станциһаа электрын элшэ хүсэ абахадамнай туһалха бээз гэжэ найдагдана.

Гахай олоор үсхэбэрилхэ зорилгоёо шиидхэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Дүй дуршэл ехэтэй гахайшад олон. **Мүнөө жэлһээ эхэ гахайнуудые искусственна аргаар урэжүүлдэг болообди. Фермые даагша нүхэр Лазарев Краснодарскын хизаар ошожо, тэндэхи гахайшадай дүй дуршэлтэй танилсажа ерээ. Совхозой гахайшад абаһан уялгаяа, хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхэ байнаадаа этигэнэ.**

Кукурузын баян ургаса яажа абтааб

Суулгын совхозой директор нухэр ЦЫРЕНОВЭЙ угэнөө

Манай элһэлиг хүрьһэтэй, хура бороо бага ородог, эртэ хюруу унадаг газарта кукурузэ һайнаар ургуулхань бэрхэтэй гэжэ урдань хэлсэдэг байгаа. Тэдэ энэ хэрэгтэ анхарал табяад, саг үргэлжэ худэлдэг звенонуудые эмхидхэжэ, тэдэндэ бодото туһаламжа хүргөөд байбал, кукурузын баян ургаса жэл бүри абажа болохо гэжэ манай эрхим кукурузашад нухэд Кондратюков, Жанаев гэгшэд звенонууд гэршэлээ.

1959 ондо совхозой эмхидхэгдэхэ үедэ кукурузашадай табан звено байгуулагдаа һэн. Тэрэ жэлдэ 500 гектар сабшалан Хёлго мүрэнэй эрьедэ хахалагдаһан юм. Тэндэ кукуруза тарижа, 1961 ондо нүхэр Жанаевай звено 200 гектарай га бүриһөө 149 центнер, нүхэр Кондратюковой звено 280 гектарай га бүриһөө 211 центнер силос даража абаа һэн.

Мүнөө жэлдэ тэдэнэй амжалта бүришье ехэ. Тэдэ хоёр кукурузашадай звенонууд хамта 20700 тонно силос даража абаа. Тиихэдэ кукурузань һүн эдеэтэй, эдеэшэнтэһэн буурсагтай байгаа. Нүхэр Кондратюковой звено 248 гектарай га бүриһөө 415 центнер, тэрэ тоодо 150 гектарай га бүриһөө 610 центнер силосэй ногоо хуряаһан байна. Тиихэдэ гектар бүриһөө 158 центнер кукурузын буурсаг абтаа. Эдэнэр дүрбэн гектарта парафинаар хушагдаһан үрэһэ хабар эртэ тарижа, тэндэһээ 211 центнер хүсэд эдеэшэһэн буурсаг хуряажа абанхай. Тиигэжэ тэдэнэр ерэхэ жэлдэ өөһэдынгөө үрэһөөр тарилга хэхэнь.

Ямар аргаар кукурузын баян ургаса туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн минеральна утэгжүүлгээ зүрүүд хооронцын элдүүриин хэхэдээ оруулхая болижо, тэрэнээ газар хахалхынгаа урда тараажа үгэдэг болоһон байна. Кукурузын үрэһэн хабар нара һалхинда шанаржуулагдажа, гексахлоран хороор хородогдожо тарилгадаг. Тарилга бухыдөө квадратно-гнездовой аргаар хэгдэжэ, нүхэн бүридэ 4—5 үрэһэн, 6—7 сантиметр гүнзэгыдэ тарилгана. Тарилгаяа майн 20-hoo 30 хүрэтэр дүүргэдэг заншалтай. Тарижа эхилхэ ба удаан болгонгүй тэрэнээ борнойлходо һайн. Буртаг үбһэнэй хүрьһэн соо сагаан утаһан мэтэ болохолоорнь борнойгоор үгы хэхэдэ зохид гэжэ манай кукурузашад гэршэлээ.

Кукурузаяа августын 11-һээ сентябриин 23 болотор хуряажа дүүргээбди. Хэрбээ силос хуряадаг комбайнууд хүсэд хүрэхөөр байгаад, эмдэрэнгүй ябаа һаань, нилээд богони болзорто хуряажа болохо байгаа. Мүнөө байгаашаа силосэй комбайнууд удхэн ургасада муусэ ябана. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй инженернүүд энээндэ анхарал табижа, хэрэгтэй хубилалта оруулха бээз гэжэ найдагдана.

Хүдөөгэй ажалшан бухэн механизатор болог лэ

Бэшүүрэй „Победа" колхозой түрүүлэгшэ нухэр ФАЛИЛЕЕВЭЙ угэнөө

Хүдөөгэй ажалшадые механизаторай мэргэжэлдэ һургаха тушаа Шэтын областиин Ононой районой «Путь к коммунизму» колхозой, Алтайн хизаарай Алтайн совхозой худэлмэрилэгшэдэй бэшэгые манай колхозой гэшүүд зүбшэн хэлсээжэ, халуунаар дэмжэһэн байна. Энэ һайн һайхан үүсхэл КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-таһи бюродо, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дэмжэгдэжэ, тусхай тогтоол абтанхай. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ колхозынгаа тракторист, комбайнер, шоферой мэргэжэлдэ һургахамнай гээшэ.

Даб дээрэ ерэхэ жэлдэ трактор, комбайн, автомашина бухэндэ хоёр механизатор хүртэхөөр һургаха зорилготойбди. Тэрэнэй хажуугаар колхозой бухы хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд трактор, машинануудые шудалжа, тэдэниие жолоодожо һураха юм.

Техникэ мэдэхэ хүнүүдэй олон болоходо механизаторнуудай дунда ажалай журам эрид һайжарха гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ зарим журамгүй, залхуу хүнүүдые худэлмэриһэнь бариха ушартай болгодоно бшуу. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, манай колхоздо шоферууд олон. Ямар нэгэн жолоошонгой буруу ябадал гаргабал, ажалай журам хазагайруулбалнь ажалһаань сүлөөлхэ аргатайбди. Тиимэд хадань манай жолоошод бултадаа угаа оролдосотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг. Энэ жэлдэ нэгэшье шофер ажалай журам эбдээгүй. Тэдэнэй олонхинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тиимэһээ хүдөөгэй ажалшан бухэниие механизаторай мэргэжэлтэй болгоё.

Тугал, бурууну удые түргөөр түлжүүлхэ

Бэшүүрэй совхозой директор нухэр Козловой угэнөө

Хэдэн жэлэй туршада ажахынуудта үнеэдэй тоо толгой горьтойгоор олошорноогүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, эмэ хашараг, гунжадые һайнаар һаруулһалжа, үнеэ болгожо шаданагүйбди. Жэлдээ һаалиин фермэ бухэндэ 30—40 түрэхэ гунжадые үгэхэдэ, һаалишад тэдэниие хубаарилжа абаад, хойноһоонь оролдосотойгоор харуулһалжа биранагүй. Һаалишад ехэ үнеэдтэ анхарал табяад лэ, гунжадые балай хэрэглэдэггүй, ямар нэгэн аргаар гунжадые фермэһээ холодуулхые хүсэдэг. Энэ байдалые хараадаа абажа, байша оиһоо эхилжэ залуу гунжадай тусхай фермэ эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди. Тиимэ фермэдэ 500 гунжан үнеэд байлгагдаха юм.

Саашадаа үнеэдэе оньһон аргаар һаадаг болохын тулада энээндэ һаалишадые һургаха, зохид һайн байра түхеэрхэ хэрэгтэй. Үнеэдые оньһон аргаар һаахаһаа түрүүн тэдэниие һургаха, машинада дадхааха болгодоно. Энээнгүйгөөр үнеэдые машинаар һааха зобооһоной хэрэгтэй бшуу.

Манай совхоздо тугалнуудые түргөөр түлжүүлхэ, жэлтэйдэнь 3 центнертэй болгодог малшад бии. Тэдэнэй дундаһаа тугалшан Литвинцевагай ажалай дүй дуршэл һонирхолтой. Энэ тугалшан жэл бүри һайн амжалта туйлана.

Тиигэбэшье тугалнуудай байра бариха талаар дутагдалнууд бии. Үнеэдэй байра бариха хэрэгтэ анхарал табигдаад лэ, тугалнуудай байра барилга мартагдана.

Энэ жэлдэ тугал, бурууну удые түргөөр түлжүүлхэ арга боломжо гүйсэд бии. Манай совхоз 35 мянган тонно силос дараад байнхай. Тиимэһээ тугал, бурууну удаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр эдюулжэ, һайн шанартай үхэрэй мяха ехээр абадаг болохомнай найдамтай.

БУРЯАД ҮНЭН

3-лахи нюур

1962 оной октябриин 13.

һү ехээр һааха арга бии

Сэлэнгын „Улаан-Оронго" колхозой түрүүлэгшэ нухэр ЦЫРЕНОВЭЙ угэнөө

...ЦК-гай мартын ...шиидхэбэринүүдые ...манай колхозой гэ... ...жэлдэ зарим тэды ...хүдэлжэ ...ехэтэй шэ... ...ехээр тарин... ...гүрэндөө 8 мянган ...тушаажа, өөһэ... ...хүрэхэ үрэһөөр ...колхознигуудта ху... ...малда хүртэ... ...талханай зүйл ...бүридэ 10 тон... ...үгэрдаад. ...1,7 дахин ехэ ...Тэрэшэлэн ...ехэ абтаа.

...гүрэндэ мяха ху... ...кварталай ту... ...ушаалгахар жэлэй ...хүргэбэ. Мүнөө ...һаалгые эрид ...зорилго манай ...хэнай. Хэрбээ ...һарын турша да ...литр һү һаагаад, ...литрыень ...тусэбөө ...байгаа.

...дээшэлүүлхын ...малшадые ...талаар урма... ...оньһон ар...

гаар һааха, бүлеэн үһаар хангаха талаар колхозой правленин хэмжээ абажа байнхай. Зундаа үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа, үдэртөө гурба һаадаг байгаабди. Һаалишадай социалис мүрысөөнэй дүн һара бүри согсолологдожо, түрүүшүүлдэ дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Түрүү һаалишадта барюулха гурбан вымпел, мүнгэн шан тогтоогдонхой. Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрһэн 9 һарын туршада һү һаалга 25 процент, гүрэндэ тушаалга 30 процент нэгэндоной энэ үеһэн хиһөө дээшэлһэн байха юм. Түрүү һаалишад Будаева, Бадмаева, Жамсаранова болон бусад һү һааха жэлэйнгээ түсэб 95—100 процент дүүргэнхэй. Мал адуулагшад нүхэд Доржиев, Эрдынеев болон бусад малаа оролдосотойгоор адуулжа, һү ехээр һаахада нилээд туһалһан байна.

Хэрбээ колхозой правлени, партиина организаци һаалишадай дунда эмхидхэлэй, политическэ худэлмэри оролдосотойгоор ябуулжа, һаалишадай һэлгэлдэхэ ябадалые усадхаһа һаа, бүри ехэ һү абаха байгаа. Гэхэтэй хамта, үнеэдэй һубайрха ушар үшөөл бии байнаар.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэ гол түлэб искусственна аргаар урэжүүлдэг болоһо байнабди. Илангаяа колхозой гол фермэдэхи искусственна үрэжүүлгын пункт һайнаар худэлнэ. һаяар искусственна урэжүүлгын үшөө нэгэ пункт нэмэжэ эмхидхэхэмнай.

Һаалишадай ажалые хүнгэдхэхэ зорилгоор үнгэрэгшэ жэлэй эхиндээ хойшо хоёр фермэдэ үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болообди. Энэ жэлдэ үшөө нэгэ фермэ дээрэ үнеэ һаадаг түхеэрэлгэ тодхогдожо, колхозой үнеэд бүхыдөө оньһон аргаар һаагдадаг болохонь. Тиигэбэшье энэ худэлмэридэ дутагдалнууд бии. Үнеэдээ түргөөр һааха үшөө шадагданагүй.

Эдэ бухы дутагдалнуудаа усадхажа, үнеэдээ силосээр, саахарай свёклоор эдеэлүүлжэ, бүри ехэ һү һаахамнай лабтай.

Хилын саанаһаа

КУБА. Кубада добтолон орохо тухай Америкын Холбоото Штадуудай хархис этэгээдүүд ходо уряална. Тиимэһээ Кубын хүн зон саг үргэлжэ һэргылэмжэтэй байдаг. Зураг дээрэ: солдадууд хилын харуулда байна.
Синьхуа—ТАСС-ай фото.

VI съезддэ зүбшэгдэхэ СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосоон

БЕРЛИН, октябриин 11. (ТАСС). VI съезддэ зүбшэгдэхэ СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосооной зарим хубинуудые «Нейсс дейчланд» газетэ мүнөөдэр толилбо. Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин тус съезд 1963 оной январиин хоёрдохи хахадта үнгэргэгдэхэ юм. Партиин V, VI съезднүүдэй хоорондо партиин бэелүүлһэн хэмжээнүүд тоосоото элидхэл соо тодорхойлогдоно. Үнгэрһэн энэ туршада ГДР-тэ үйлэдбэриин социалис харилсаанууд илажа гараһан, ГДР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэ дээшэлһэн байна. Мүнөө Германиин Демократическа Республика дэлхэйн эгээ хүгжэнги 10 промышленна гүрэнүүдэй тоодо ороно. Республикын хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, технигүүдэй, инженернүүдэй, эрдэмтэдэй ажалай ехэ амжалта туйлаһыень энэ ушар гэршэлнэ.

Тоосоото элидхэлэй түрүүшын бүлэг соонь уласхоорондын байдалда ГДР-эй ямар һуури эзэлдэг тухай хэлэгдэнхэй.

ГДР-тэ социализм байгуулха, арадай демократиие хүгжөөхэ тэмсэл тухай тоосоото элидхэлэй бусад бүлэгүүд зорюулагданхай. Марксистско-ленинскэ дайшалхы партиин — СЕПГ-гэй саашадаа хүгжэхэ асуудалнууд тоосооной түгэсхэлэй бүлэгтэ тодорхойлогдоно.

МНРП-гэй эхин организацинуудта

УЛААН-БААТАР, октябриин 11. (ТАСС). Монголой арадай-революционно партиин эхин организацинуудта МНРП-гэй ЦК-гай бэшэг зүбшэн хэлсэгдэнэ. Д. Тумур-Очирой партида харша аашанууд тухай МНРП-гэй ЦК-гай бэшэг соо тодорхойлогдоно. Арадуудай хоорондохи интернациональна хани барисаае бэхижүүлхэ зорилготой МНРП-гэй ЦК-гай энэ бэшэгые партиин гэшүүд һайшаагаад, Д. Тумур-Очирой аашые сэхэ шууд буруушаана.

Д. Тумур-Очир партида харша ааша гаргаһанай түлөө ЦК-гай политбюрогой, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүдэй тооһоо 1962 оной сентябриин 10-да үнгэргэгдэһэн МНРП-гэй ЦК-гай пленумдэ гаргагдаа һэн. Гадна МНРП-гэй ЦК-гай секретариин тушаалһаа тэрэниие сүлөөлһэн юм.

Кельн город дээгүүр компартиин туг намилзаба

БОНН, октябриин 11. (ТАСС). Баруун Германиин Кельн городой хэдэ мянгаад хүн зон үсэгэлдэр һонирхолтой үзэгдэл хараба. Тиигэжэ город дээрэ ракетэнүүд тэһэржэ, тэдээн сооһоо дүрбэн парашют хаягдаа. «КПГ» гэжэ бэшээтэй Улаан тугууд тэдээн дээрэнь намилзаа. Германиин коммунис парти Баруун Германида хоригдоһон юм. Мүн эдэ ракетэнүүдэй тэһэрхэдэ, Германиин коммунис партиин гаргаһан олон хуудаһанууд город соогуур тараба.

ДПА агентствын мэдээсэһээр, городой түбэй хубинуудай хэды газарһаа эдэ ракетэнүүд табигдаба ха гэжэ Кельн городой полициинхид һанамжална.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси

ПОЛИТИЧЕСКЭ КОМИТЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 11. ТАСС-ай тусхай корреспондент В. Петрусенко мэдээсэнэ:

ООН-ой Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэ ядерна, термоядерна зэбсэг туршалгые заатагүй болюулха гэһэн асуудал үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Индиин түлөөлэгшэ Артур Лал түрүүлэн үгэ абаа. Бэеэ абанги 8 гүрэнүүд Женевэдэхи комитедтэ тусхай меморандум оруулһан юм. Энэ меморандумай ёһоор, ядерна туршалгануудые болюулха хэлсээе ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүд баталха ушартай. Иимэ хэлсээ баталхыень Политическэ комитет нэгэн дуугаар уряалха байха гэжэ Артур Лал мэдүүлбэ.

Ядерна зэбсэг газар доро туршалгада хиналта тогтоохо тухай США-гай делегат Эдлай Стивенсон Холбоото Штадуудай баримталдаг хуушанай һанамжануудые дабтаба. Газар доро хэгдэһэн ядерна туршалгануудые газарай хүдэлөөнһөө илгаруулхань бэрхэтэй гээд США-гай түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ газар доро ядерна зэбсэг туршалгые болюулхын түлөө уласхоорондын хиналта, инспекци бии болгохо шухала гээд Стивенсон һанамжалаа.

СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин удаалуулан үгэ абажа, ядерна туршалгануудые болюулха хэлсээ баталхын түлөө хэн һаад тойбо ушаруулнаб гэжэ баримтанууд дээрэ тодорхойлоо. Ядерна туршалгануудые хорихо хэлсээнэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие нарин нягтаар тодорхойлхо найдамтай арганууд маанадта бии гээд СССР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Манай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг үгы болгохо гэһэн эрилтэ арадууд табина. Холбоото Штадууд арадуудай энэ эрилтые огтолон хараада абанагүй гээд нүхэр Зорин тэмдэглээ.

США-гай, НАТО-до хабаададаг союзнигуудайнь ядерна зэбсэг туршалгые болюулха хэлсээ баталхаар дурагүй һаань, Советскэ Союз бүхы ядерна туршалгануудые дары хорихо зорилготой гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ үргэлжэлүүлбэ.

Ядерна туршалгануудые болюулха хэлсээ амжалтатайгаар дүүргэхын зорилгоор 18 гүрэнэй хабаададаг комитедэй гэшүүд болоһон бэеэ абанги оронууд үүсхэл гаргаһан юм. Энэ үүсхэлыень Советскэ правительство һайшаагаа гээд нүхэр Зорин хэлэбэ. Тиигэжэ бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалые саашанхи хэлсээнүүдэй үндэһэ һуури болгобол зүйтэй гэжэ Советскэ правительство һанамжалһан байгаа. Харин бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй меморандумые США-гай түлөөлэгшэд хэндэшье хэрэггүй дурадхал гэжэ тоолоно. Холбоото Штадуудай түлөөлэгшын мүнөөдэр хэлэһэн үгэһөө иигэжэ элирнэ.

Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй ядерна зэбсэгэй бүхы туршалгануудые хорихо хэлсээе мүнөө баталхаар бэлэн бэшэ һаань, Советскэ Союз агаарта, уһан доро, замбуулин дайдада ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээ баталха, тиигээд туршалга газар доро хэхэ ябадалые хорихо хэлсээ үргэлжэлүүлхэ тухай гүрэнүүдэй уялгые баталан тэмдэглэхэ байна. Гэхэтэй хамта хэлсээнүүдэй боложо байха үедэ, ядерна зэбсэг газар доро туршалгые хорихо хэлсээнэй баталагдатар иимэ туршалганууд хэгдэхэгүй ёһотой гээд СССР-эй түлөөлэгшэ һанамжалаа. 1963 оной январиин 1-һээ хойшо ядерна туршалгануудые болюулха болзор тогтообол зүйтэй гээд бэеэ абанги оронуудай делегадууд Женевэдэхи комитедтэ, ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессидэ дурадхаһан юм. Энээниие СССР-эй түлөөлэгшэ һануулба. Ядерна туршалгануудые хорихо энэ дурадхалые дэмжэнэбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ядерна зэбсэгэй бүхы туршалгануудые болюулха асуудал шиидхэхын түлөө Советскэ правительство сэхэ шууд тэмсэхэ гээд Н. С. Хрущев заагаа һэн. Энэ талаар бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй дурадхалые хэлсээнүүдэй үндэһэ һуури болгохоор бэлэмди гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо тэмдэглэһэн байна. СССР-эй түлөөлэгшэ нүхэр Зорин Н. С. Хрущевой иигэжэ хэлэһэниие һануулаа.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха, ядерна зэбсэг туршалга хорихо хэлсээ баталха замда бэрхэшээлнүүд тохёолдохо байха. Харин термоядерна дайе сараха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хүсэлтэй олон миллион хүнүүд илалта туйлаха, бүхы арадуудай амгалан ёһоор хүгжэхэ эрхэ байдал эдэнэр хангаха гээд найдаһанаа В. А. Зорин мэдүүлбэ.

Германиин компартиин ЦК-гай политбюрогой мэдүүлгэ

БЕРЛИН, октябриин 11. (ТАСС). Германиин коммунис партиин Центральна Комитедэй политбюро канцлер Аденауэрай правительственна мэдүүлгые буруушааба. ФРГ-гэй монополистнуудай эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүд Баруун Германида сэрэгэй бэлэдхэл хэнэ. Тиимэһээ Баруун Германиин хүн зон сэрэгэй бэлэдхэлэй хойшолонгуудые хараада абаха ушартай гээд Германиин коммунис партиин ЦК-гай политбюро бэшэнэ.

Хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци, дунда шадалтанай түлөөлэгшэд хамтаараа Аденауэрай политикада эсэргүүсэн тэмсэхэ ушартай гээд Германиин коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой мэдүүлгэ соо заагданхай. Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо амгалан ёһоной, һайн харилсаануудые тогтоохын, Германиин асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын, Баруун Берлиниие сүлөөтэ, демилитаризованно город болгохын түлөө Баруун Германиин ажалшад тэмсэхэ ёһотой гэжэ Германиин коммунис парти уряална.

Йемен Саудовска Аравида дай соносхобо

КАИР, октябриин 11. (ТАСС). МЕН агентствын мүнөөдэр мэдээсэһээр, Йеменэй Арабай Республикын правительство Саудовска Аравида дай соносхобо. Премьер-министрэй орлогшо эль-Бейдани үсэгэлдэр иимэ мэдүүлгэ хээ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1962 оной октябриин 13.

ШИИРАГ СОЛБОН ХҮБҮҮД, БАСАГАД ОЛОШОРОГ Л...

ҮНГЭРҺЭН ЮҺЭН ҺАРА СОО ЮУН ХЭГДЭЭБ?

Марксизм-ленинизмын һургаалай ёһоор, ажалшадые физкультура, спортдо олоор хабаадуулха гээшэ коммунис хүмүүжүүлгын нэгэ шухала зорилго болохо ёһотой.

Манай Буряад орон дотор һүүлэй жэлнүүдтэ спортдо дуратайшуул яһала олон болоо. Мүнөө үедэ 66 мянгаад хүн спортын олон янзын мүрысөө, һорёонуудта хабаадалсана. Тиихэдэ республика дотор тоологдодог 429 физкультурна коллективүүдэй гэшүүдэйнь 50 гаран процентнь ленинскэ комсомолшууд юм.

Байгша ондо үнгэргэгдэһэн спортын элдэб янзын мүрысөөнүүд физкультурада олон зониие хабаадуулха, спортын онол шадабариие дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан байгаа. Тиимэһээ республикын союзай совет эдэ хүдэлмэри ябуулхадаа, комсомолой, профсоюзай организацинуудтай нягта холбоотойгоор бүхы хэмжээ ябуулгануудаа үнгэргэдэг байгаа.

Үнгэрһэн юһэ һарын туршада республикымнай шамбай солбон хүбүүд, басагадта СССР-эй спортын мастер гэһэн хүндэтэ нэрэ соло олгогдоһон байна. Тэдэнэй тоодо шуран хурдан санашан Геннадий Галимов, мэргэн буудагша Анатолий Яковлев, велосипедээр урилдагшад Николай Стряпунин, Владимир Горюнов, городки шэдэхэдээ мэргэжэһэн Дмитрий Бутаков, онгосоор урилдагша Нина Брынева, арһан бээлэйн ээзд Александр Емельянов, Василий Иванов гэгшэд оролсоно.

Республикын шатаршад мүн лэ энэ үе соо ехэ амжалта туйлаба. Нэн түрүүлэн, шатарай секци СССР-эй спортын мастерта зургаан кандидадуудые бэлдээ. Иимэ нэрэдэ Базаржап Сампилов, Алексей Ушаков, Юрий Мельников, Владимир Власов, Спиридон Могордоев, Александр Самарин гэгшэд хүртэһэн байна. Тиихэдэ нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи разрядтай шатаршад олошороо. Мүн энэ үе соо ниитын инструкторнуудай тоо олошорһон, спортын элдэб янзын мүрысөө үнгэргэхэ 496 судьянар тоологдоно. Республикын физкультурын организацинууд ГТО-гой нэгэдэхи, хоёрдохи шатын зэргэтэй хэдэн мянгаад спортсменүүдые бэлдэһэн байна.

Үнгэрһэн зунай үедэ Буряад ороноймнай предприяти, эмхи зургаануудта үйлэдбэриин гимнастика ябуулагдадаг заншалтай болоо. Мүн үзэсхэлэнтэ гоё байгаалитай хада уулаар аяншалга хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүнөө үйлэдбэриин гимнастика таһалгаряагүй 15359 хүн хэжэ байдаг.

1962 оной зун туристнууд хэдэн хоногой аяншалга 100 гара дахин, нэгэ үдэрэй аяншалга 200 дахин хэжэ, 15 мянганһаа дээшэ ажалшадые хабаадуулаа.

Байгша ондо республикын спортсменүүдэй зунай гурбадахи спартакиада дүүрэбэ. Эндэ мүрысөөнүүд спортын 16 янзын зүйлөөр үнгэргэгдөө. Энээнэй хажуугаар хүдөөгэй спортсменүүдэй, һурагшадай спартакиада 8 янзын зүйлөөр болоо. Тиигэжэ республикын 8 рекорд шэнэлэгдэһэн байна. Жэшээнь, Роберт Дондубон 200 метрэй зайе 22,4 секунда соо гаталжа, шэнэ рекорд тогтооһон байгаа. Мүн Евгения Теслева утые харайхадаа 5 метр 36 сантиметр дабажа, табан янзын зүйлөөр мүрысэхэдөө 3678 очко абаа юм.

Иван Утенков арба янзын зүйлнүүдээр мүрысэхэдөө, 5090 очко абажа, шэнэ рекорд тогтооһон байна бшуу. Түргэн буудалгаар гурбан рекорд туйлагдаа. Энээниие спортын мастер А. Шипигусев тогтообо ха юм.

Ургажа ябаа залуу спортсменка Людмила Молокова Москва хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, яһала һайн амжалта туйлажа ерээ. Тэрэ СССР-эй спортсменүүдэй дунда 800 метрэй зайда урилдахадаа, наймадахи һуури эзэлээ һэн.

Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын 25 бүхэшүүл, һуршад Кызыл хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсажа, бараг һайн амжалтатай ябажа ерэһэн байна.

Хабарһаа хойшо болоһон мүрысөө, һорёонуудай дүн гаргагдажа, ургэн Буряад оронoймнай спортсменүүд Бухэроссин союзай соведэй нэгэдэхи шатын диплом, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа.

Тэрэшэлэн республикымнай стадионууд дээрэ футболоор түрүү һуури эзэлэлгын шанга тулалдаанууд үнгэргэгдөө һэн. Мүрысөөнэй дүнгэй гаргагдахада, «Байкал» команда эрхимлэжэ, республикын кубок абаһан, хүдөөгэй футболистнууд сооһоо Загарайн аймагай команда шалгарһан байна.

Бухэ барилдаан, һур харбаан, волейбол, баскетбол, столой теннисээр, хүндэ, хүнгэн атлетикээр болон спортын бусад зүйлнүүдээр яһала һонирхолтой тулалдаанууд боложо дүүрээ. Эдэ бүгэдые хаража, шэнжэлжэ үзэхэдэ, ордено республикадамнай спортдо дуратайшуул жэлһээ жэлдэ олон боложо, өөһэдынгөө дундаһаа хурдан солбон, зүрхэтэй шанга мастернуудые дэбжүүлжэ шадаа.

Республикын союзай соведэй дэргэдэ 21 секци ажаллана. Тус секцинүүдэй ажал хүдэлмэринь ниитын түлөөлэгшэдэй ямараар хүдэлһэнһөө дулдыдаха тула, союзай совет секци бүхэнэй ажал хүдэлмэриие хинан шалгажа, туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Эдэнэрэй дундаһаа хүдөө ажахын институдай доцент В. А. Мамиловай хүтэлбэрилдэг шатарай секци эдэбхитэй һайнаар ажаллана. Мүн столой теннис, бокс, буудалгын, велосипед, конькигаар урилдагшадай секцинүүд мүн амжалтатай энэ жэлые үдэшэжэ байнхай.

Хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда физкультура, спортын хүдэлмэри һайжараа. Тэдэнэй тоодо «Урожай» бүлгэмэй Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Кабанскын райсоведүүдэй хүдэлмэри тэмдэглэмээр. Дурсагдаһан райсоведүүд үбэл, зунайшье үедэ спортын янза бүриин мүрысөө, һорёонуудые үнгэргэжэ, энээндэ хүдөөгэй залуушуулые олоор хабаадуулдаг болоһониие һайшаан магтамаар. Эдэнэй хажуугаар Прибайкали, Ярууна, Тарбагатайн аймагуудай «Урожай» бүлгэмэй соведүүд ажал хүдэлмэреэ муугаар эмхидхэнэ. Эдэнэрэй гэмээр энэ үдэр хүрэтэр зарим колхоз, совхозуудта спортын хүдэлмэриин сог унтаршанхай.

ЮУН ХЭГДЭЭГҮЙБ, ЮУН ХЭГДЭХЭБ?

Һайшаал, магтаалта ажалай хажуугаар дутуу дунда зүйлнүүд спортын зарим организаци, бүлгэмүүдтэ үзэгдэдэг. Буряадай АССР-эй физкультурын коллективүүд залуушуулые, һургуулиин һурагшадые спортдо үшөөл үсөөнөөр хабаадуулна.

Спортсменүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудал һулаар ябуулагдана. «Спартак», «Труд», «Буревестник» бүлгэмүүд зүблөө, президиум зарлахадаа, спортсменүүдые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал зүбшэдэггүй, гансал энэ тэрэ эмхэр шэмхэр асуудалнуудые хэлсэһэн болоод ажалаа хизаарлашадаг зантай. Энээнһээ уламжалан, журам муутай болоһон физкультурын хүтэлбэрилэгшэд Г. Давыдов, В. Корниенко, Зверев, М. Ильиных, В. Клименко, спортсменүүд А. Сумкин, Л. Давыдов, М. Бабушкин болон бусад залуушуулай дунда таагүй ябадал гаргана.

Дурсагдагша дутуу дунда зүйлнүүдээ хамтааран зүбшэжэ, спортын коллективүүдэй жаяг заршам һайжаруулхын тула республикын союзай совет, комсомол, профсоюзай эмхинүүд эрид хэмжээ һаядаа абаха ёһотой.

Һурагшадай дунда спортын хүдэлмэри һайжаруулхын зорилгоор республика дотор хүүгэдэй спортын найман һургуули нээгдээ. Тус һургуулинуудта спортын арбаад янзын зүйлөөр һуралсалай программа, түсэб зохёогдоһон байна. Спортын ерээдүйн мастернуудые хүмүүжүүлхэ асуудалда республикын совет, комсомол, профсоюзай эмхинүүд һаналаа хандуулдаг болонхой. Һүүлэй үедэ спортивна һургуули дүүргэжэ гараһан 10 спортсмен СССР-эй спортын мастер гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн байна.

Спортын эдэ һургуулинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри яаха аргагүй һулаар ябуулагдана гэхэдэ алдуу болохогүй. Дурсагдагша һургуулинуудта ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэри, спортын асуудалда зорюулагдаһан һонирхолтой үдэшэ, ханын газетэ гэхэ мэтэ саг дарыдаа гаргагданагүй. Һургуулинуудай ажал хүдэлмэриие хинан шалгажа, туһаламжа үзүүлжэ байха ёһотой хото, хүдөөгэй арадай гэгээрэлэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд спортын эдэ һургуулинуудта ошохоһоо байтагай, директорнүүдэй тоосоо, элидхэлшье шагнадаггүй, һүүлэй гурбан жэлэй туршада райОНО-гой зүгһөө инспекторэй шалгалташье хэгдээгүй байһаар.

Городоймнай спортсменүүд физкультурнигуудай байшан 1958 онһоо хойшо хүлеэһээр. Теэд энэ... Улаан-Үдын горгүйсэдком... шорой тооһондо дарагдаша... нэ.

Ажалшадые физкультур... дуратайгаар хүмүүжүүлхэ... ти, правительствын табиһ... хадаа, спортын хүдэлмэр...

нагүй һайжаруулха гэ... **«Бэе махабадайнь, долойнь тэгшэ һай... жэһэн, хүдэр бэхи... тэниие бага балшар най... лээд хүмүүжүүлхэ хэрэг... шухала зорилгонуудай... парти тоолоно...»** гээд ... зай Коммунистическэ п... грамма соо хэлэгдэнэ. ... бэелүүлхын түлөө спорт... цинууд олон зоной хаба... бүриин спорт, физкульту... ри хаа хаанагүй дэлгэр... Энээндэ комсомол, проф... нүүдэй үүргэ зорилго ...

Ойрын жэлнүүдтэ ... предприяти, колхоз, сов... дэлмэришэд, алба хааг... зой гэшүүдэй гурбанай... һурагшадай 90 процент... турын хүдэлмэридэ ха... байха зэргэтэй. Урдаа т... зорилгонуудые хэрэг ... лүүлхын тула республ... совет һүүлэй үедэ эм... раг һайн үүсхэл гарга...

ҮБЭЛЫЕ Т... БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР

Ерэхэ үбэлдэ хэр һон... рысөөнүүд үнгэргэгдах... данаб? Энэ үбэл үнгэрг... союзай үбэлэй табадах... спортын бүлгэмүүдэ... онсоор татана. Спарта... баадалсагшад сана, кон... культурын коллектив... город, бүлгэмэй дунда... эзэлхын түлөө, удаань... шамбайшуулай хоорон... рысөөндэ хабаадалсаха... түлөө шанга шанга һо... хоор хүлеэгдэнэ.

Тэрэшэлэн энэ үбэл... ликын санашад, коньк... Монгол Арадай Респуб... сменүүдтэй уласхоорон... үнгэргэхэ байнабди.

Үбэлэй спортын үе... рын эхеэр эстафетэ да... халхань. Энээнэй уда... ноймнай хурдан санаш... кынгаа 40 жэлэй ойдо... мүрысөө үнгэргэхэ бол...

Эдэ үдэрнүүдтэ үбэ... хүдэлмэри эмхи гури... лагдажа, каток, сан... түхеэрэгдэжэ эхилээ. ... тодо шайбатай хоккей... гаан талмай бэлдэ... Үбэлэй мүрысөөнүүдэ... тэрэ юумэн дутуу га... тула физкультурын ... үбэлэй спортын мүрыс... хэжэ эхилхэ зэргэтэй.

М. ...
республикын спор... болон организацину... соведэй ...
Б. ...
республикын хэбл... телевидениин спор... түрүүлэгш...

Алинииеньшье шадаха

Ялагар сагаан сад түмэрөөр бүтээгдэһэн консервын банканууд лентээр дамжан һубарилдана. Банкануудай оёор, хабхагуудые бүтээдэг станогуудай хажууда, мүн банкануудые гаргадаг транспортёр шадаршье дунда зэргын бэетэй, хурсахан шарайтай хүдэлмэришэниие хаража болохот. Энэмнай Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай түмэр банка бүтээдэг цехэй слесарь Федор Николаевич Кузьмин гээшэ. Нүхэр Кузьмин тус цехтэ хэдэн жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой, олон мэргэжэл шудаланхай юм.

Федор Николаевич слесарьээр хүдэлхэһөө гадна, электрокар жолоодожо, элдэб хэрэгсэлнүүдые термическэ аргаар болбосоруулдаг.

—Манай слесарь дүрбэн тэгшэ мэргэжэлтэй хүн. Ямаршье хүдэлмэри даалгабал, эрхим шанартайгаар, хаһа сагтаа бүтээгдэһэн байха гэжэ хүсэд найдадагбди,—гээд эндэхи хүдэлмэришэд хэлсэдэг.

Мүнөө Федор Николаевич Агууехэ Октябриин һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр, баяр баясхалантайгаар угтаха гэжэ бэлдэнэ. Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйладагайнь түлөө һаяхан нүхэр Кузьминда коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

— Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүйб, бүри ехээр оролдожо ажаллаха хүсэлэнтэйб, — гэжэ Ф. Н. Кузьмин мэдүүлнэ.

Д. Цыренов.

Хүндэтэй наймаалагша

Хододоо яаралтай ябадаг Иван Зимеревые Хяагтын совхоздо танихагүй хүн гэжэ үгы байха. Энэ нүхэрнай аймагай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй автолавкые даагшаар хүдэлжэ, холын фермэнүүдэй малшадта хүндэтэй болонхой юм.

Нүхэр Зимерев малшадта шухала хэрэгтэй эд бараа: сай, дабһа, зуруул, тамхи, саахар болоод дулаан хубсаһан хүрэтэр түгэс абаашажа байдаг. Мүн хүдөө ажал дээрэ шухала хэрэгтэй тоног зэмсэгүүдээр эд хэрэглэгшэдые үргэлжэ хангажа байдаг.

Энээнһээ гадна наймаа хэжэ ябаха зуураа, хожом ерэхэдээ тэдэндэ юу асархаяа малшадһаа захил абадаг заншалтай.

Иигэжэ шударгыгаар ажаллаһанайнгаа ашаар нүхэр Зимерев һараһаа һарада наймаа хэхэ түсэбөө 115—120 процент хүрэтэр дүүргэжэ, Хяагтын аймагай наймаалагшадай түрүү зэргэдэ ябадаг юм.

В. Жигжитов.

Быкова—Гаприндашвили

МОСКВА. Октябриин 10. (ТАСС). Эхэнэр шатаршад Елизавета Быкова Нона Гаприндашвили хоёрой хоорондо дэлхэйн чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ—наймадахи уулзалга үргэлжэлүүлэгдээ. Хэдэн часай туршада үргэлжэлһэн эдэнэрэй наадан тэнсэлгээр дүүрээ. Тиигэжэ Грузиин шатаршан Нона Гаприндашвили 6,5:1,5 тоотойгоор түрүүлжэ ябана.

МЭДЭ...

СССР-эй Верх... Президиум нүх... Игнатий Трофим... эй Энергетикын, ... цинуудай министр...

Редактор Ц. Ц. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленин...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редак... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни... —24-74, сельского хозяйства и советского строитель... промышленности, транспорта, информации—35-14... литературы и искусства—34-05, писем и рабсельк... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалт... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерств... Бурятской АССР.
Н00581. Зак...